

ORDO VIRGINUM

TEXTOBRAŇÍ VIII.

SAMOTA JE JAKO ZÁPALNÁ ČOČKA

(*Dopis na obtížné téma*)

Maria Anna Leenenová

Milá Marie Anno,

před časem jsi mi psala a ptala ses, mohu-li ti poslat něco k tématu duchovního zápasu, vlastní zkušenosti a (nebo) svůj osobní názor. Dlouho jsem o tom přemýšlela a také se za to modlila. Je to obtížné téma; těžké proto, že člověk (lépe: já) musí hledat slova, kterými by ty zkušenosti vyjádřil aspoň trochu srozumitelně. Chci se však o to pokusit.

Pro mne má duchovní zápas tři různé formy. Zaprvé úsilí o usebranost, tedy stále zaměření na Boží vůli. Pak boj o to, aby člověk při mnohých těžkostech a pokušeních vytrval a neutekl a zatřetí zápas o víru jako takovou. Zkusím ti každou tu oblast objasnit.

Zápas o usebrání: víš, první čas v poustevně byl mnohdy skoro jako dovolená (všichni to tak neprožívají, ale pro mne to tak bylo). Konečně u cíle (tak se člověk domnívá), konečně v literatuře tolik velebená beata solitudo – a tady už začíná boj. Dodržovat stanovený denní řád, nepřesouvat (nebo nemnožit) doby jídla, nezkracovat a ani neprodlužovat spánek. Možná ti to připadá směšné, ale jsou to docela důležité věci. Také nepolevovat v úsilí o skutečné prožívání času modlitby před Pánem a s Pánem. To může být někdy velmi tuhý boj. Opravdu se soustředit na *slovo*, při meditaci nenechat myšlenky bloumat, nesít, neklímat. Myslím totiž, že mnozí snadno zaměňují své denní sny za předstupně osvícení. To pokládám za fatální omyl. Všechno teprve začne být opravdu těžké, když odezní počáteční euforie a pocit dovolené je vystřídán střízlivou a šedou všedností. Pak stále znovu přicházejí dny, v nichž nelze nic jiného než vydržet.

Boj o vytrvání je „nahoru a dolů“. Někdy je to snadné. Bůh citelně obdarovává a modlitba nestojí žádnou námahu. To jsou ale ty dobré časy. Normálně je všecko velmi suchopárné, Písmo svaté říká člověku velmi málo, přichází velké pokušení odvrátit se, vnitřně nebo i vnějšně utéci. Pouštní Otcové k tomu mají dobrou historku. Dva mniši, opat Theodor a opat Lukios, překonávali padesát let toto pokušení tím, že říkali: Po této zimě odejdeme. Když pak přišlo léto, říkali: Po tomto létě odcestujeme pryč. Tak to dělali po celé ty roky (*Apophthegmata patrum* č. 298). Útěkem míním i neúčinné návštěvy – tedy: u každého se zastavit, s každým pohovořit i když k tomu není vážný důvod.

(V tom samozřejmě nepočítám návštěvu nemocných nebo vlídné slovo k sousedce, kterou člověk potká.)

Vydržet je ale třeba i své vnitřní zkušenosti. Čím dál pokročí cesta modlitby a meditace, tím víc člověk přistihuje sám sebe v provinilostech. Fasáda se silně drolí a poznání vlastní neschopnosti, spáchaných hříchů, mnohých nelaskavostí a lhostejností dává člověku pěkně zabrat. A k tomu ještě úzkost – či lépe: úzkosti. V některých fázích se zdají spíš narůstat než ubývat. V jednom ze svých nejužších vnitřních zápasů jsem se mnohokrát za noc probouzela zalitá potem s jedinou myšlenkou: Jdou po tobě! V takových krizích (a latinské crisis znamená rozhodující obrat) neprechnout nebo potlačit touhu ponořit se do práce či do spánku – to je velká výzva k boji. Tehdy jsem často po probuzení šla do kaple, zachumlala se do deky jako starý zálesák a zkoušela si ujasnit: Kdo po tobě jde? A proč? Když jsem nenašla odpověď, modlila jsem se prostě vždy znovu nahlas žalm 23. a tak se mi aspoň podařilo své úzkosti přijmout a tím je trošku zažehnat.

Jsou také časy, kdy vlastně všechno je „příliš“. Přátelé píší, že se jim narodilo mrtvé dítě, tučné titulky hlásají: „nová válka v XY“, návštěvnice vypráví, jak byla v mládí znásilněna nejmilejším strýčkem. To jsou, jak já říkám, úderné dny. Rány přicházejí ze všech stran – a v neděli pastor zaníceně káže o „milém Bohu“. Čestně, potom nejde nic, opravdu už nic.

A pak tedy ještě boj o holou víru. Už nerozumím světu – nebo lépe svému pohledu na svět – a svému obrazu Boha. Tady (podle mé zkušenosti) pomůže jen „zašít se“ do kaple a nehnout se odtamtud, dokud nenajdu aspoň trochu uspokojivou odpověď. V takových situacích mne často zachránil „oblak svědků“: miliony lidí věřily a věřily, statisíce za to zemřely – a ty si teď myslíš, že to všechno je lež. Často jsem také myslela na množství malých (a menší počet velkých) zážitků víry a přivolávala jsem si vzpomínky na ně. To všechno jsou velmi namáhavé hodiny nebo dokonce dny. Jednou to došlo tak daleko, že jsem nahlas vykřikla *ne*, udeřila rukou do podlahy kaple a utekla. A dva dny jsem tam nevkročila. Bylo to hrozné! Touha mne tam však potom dovedla zpět. Samota zde působí jako zápalná čočka. Spolčuje se s těmito zkušenostmi a s těmito zápasy a zabraňuje vyhnout se jim. A cesta není přímočará, spíš je to spirála. Na každém – jen o něco hlubším – stupni se všechno opakuje, jen o něco niterněji a vždy blíž vlastní podstatě. Intenzita se stále stupňuje. Thomas Merton, kterého důvěrně znáš a kterého velmi ráda čtu, to kdysi trefně formuloval: „Cítím se povolán zkoumat pouštní zónu lidského srdce, v níž se člověk učí, že platí jedině zkušenost. Je to vyprahlá, kamenitá, temná oblast duše, ozařovaná cizorodými ohni, kterých se lidé děsí, a v níž se rojí přízraky, kterým se pečlivě vyhýbají a které potkávají jen ve svých alpských snech. Tato zóna mě poučila, že nemohu poznat skutečnou naději, dokud nepochopím, jak velice se naděje rovná

zoufalství.“ (*T. Merton, Zeiten der Stille, herausgeg. Schellenberger, Freiburg 1992, s. 120*).

V takových dobách se mi rozbily všechny obrazy Boha. Beze zbytku. A to je dobře. Poznáváme totiž vždy jen částečně, vnímáme pouze zlomky – a ty si pak skládáme do obrazu, jak se nám hodí. To ale nikdy není živý Bůh, nýbrž většinou obrázek našich přání!

Snad se teď ptáš, když to vypadá takhle, proč tak žiji? Docela jednoduše. Jsem pevně přesvědčena, že musí existovat lidé, kteří se do tohoto zápasu dají vtáhnout. V zastoupení mnohých, kteří při prvních těžkostech zahodí flintu do žita a víru za ní – ať už z jakýchkoli důvodů. A věřím, že je to moje cesta, jak se stát člověkem. Ještě nikdy jsem se např. tak silně necítila uznávaným člověkem, ženou, jako zde ve své poustevně. Ano, právě také ženou. Jistě přitom hraje roli to, že tady odpadá póza ženušky, kterou společnost tak často vyžaduje a také vnucuje. Mnohdy mi to připadá úplně nelogické: čím víc musím opouštět své malé a sobecké *já* (a jinak se v poušti opravdu nedá žít!), tím víc nacházím sebe samu – nebo lépe: svoje skutečné *já*. A to je moje historie s Bohem, můj docela vlastní a nezaměnitelný příběh s ním, pod jehož pohledem smím žít a hledat. Pod tímto jeho pohledem také stále víc a hlouběji chápu, co to znamená, že on je můj život. Není to tak, že by tady 24 hodin denně trval zápas. Existuje také čím dál intenzivnější vnímání jeho přítomnosti, jeho blízkosti přinášející pokoj, a citlivost pro lidi kolem mne.

Milá Marie Anno, doufám, že ti tyto řádky dají malý vhled do tématu – jak mu já rozumím a jak ho žiji. Zdravím tě v Kristu

Maria

Maria Anna Leenen, poustevnice (*1956)

*Maria Anna Leenen: Einsam und allein? (Eremiten in Deutschland)
Benno-Verlag, Leipzig 2001*

Z němčiny přeložila Zdenka Munzarová

FORMACE A PŘÍPRAVA K PANENSKÉMU ZASVĚCENÍ

O zasvěceném panenství s kardinálem Danneelsem.

Za pár okamžiků budu hovořit o existujících nástrojích formace. Všimněme si nejprve, že panenské zasvěcení je osobní a individuální povolání, které má svoji prehistorii, tj. že celý život před zasvěcením je přípravou k němu. Myslím, že je dost důležité si to uvědomovat. Pro mne se formace k zasvěcení podobá formaci každého křesťana či křesťanky. Je samozřejmě třeba se posunout mnohem dále, stát se mnohem radikálnější a připojit k tomu také několik poněkud odlišných důrazů. V posledku je však formace panen srovnatelná se základní křesťanskou formací, protože je výzvou k radikalizaci povolání přijatého křtem. A je tedy tak trochu formací, jakou by měl mít každý zodpovědný a angažovaný křesťan.

Myslím také, že jednoho dne bude třeba, aby se biskupové dohodli na minimálních požadavcích na formaci, kterou budou před zasvěcením vyžadovat. To není snadné, neboť nelze vyžadovat tutéž formaci pro všechny panny. Jsou různá povolání, různé výzvy, různá charismata. Nedá se z toho udělat nivelizovaná jednotná formace jako např. v semináři. Ve vašem případě je, myslím, potřeba přizpůsobit formaci jednotlivé osobě, protože jde o osobní povolání.

1 LIDSKÁ FORMACE

První věc, na které při formaci záleží, je lidský prvek.

1.1 – Myslím, že pro přijetí panenského zasvěcení je nutná opravdová *lidská vyrovnanost*. Ne že by určitá křehkost byla s povoláním panny v církvi neslučitelná. Je možné mít osoby psychologicky více či méně křehké, které mohou být povolány k zasvěcenému panenství. To není případ, kdy povolání samo téměř vyplývá z křehkosti. Je možno být povolán bez ohledu na křehkost, ale ne v závislosti na vlastní křehkosti. Od panny se jistě nežádá, aby byla farářem, který vstupuje na kazatelnu, má určitý vzhled a řečnické schopnosti, umí navazovat kontakty. V povolání panen nacházíme jiné výzvy. Ale není třeba, aby toto povolání bylo odvozeno či vyplývalo více méně z jisté psychologické křehkosti. Je to otázka rozlišování. Ale v každém případě ideálem je, aby panna měla dostačující a hlubokou lidskou vyrovnanost.

Nejprve fyzickou vyrovnanost: je třeba mít určité zdraví. Tím nechci říci, že musí být dokonalá, naopak, ale je třeba cítit se dobře po fyzické stránce. Chci

řící, že když se člověk zasvěcuje Bohu v panenství, nemůže mít kvůli tomu komplexy, problémy se sexualitou, s ženstvím. Je třeba být spokojen se svým tělem, jinak se pustíme do života, který se stává nemožným a sám o sobě druhé téměř odrazuje. Je tedy třeba vyrovnaných lidí.

Je třeba mít především duševní vyrovnanost, tj. schopnost milovat nezištně a obětavě, co nejméně vlastnickým způsobem. To znamená určitý vyvážený rozvoj vlastní osobnosti, která činí, co je altruistické, jež má normální vztahy k ostatním a není příliš zaměřená na introspekci, na své vlastní problémy. Schopnost milovat láskou obětavou a opravdovou je pro přijetí panenského zasvěcení absolutně nezbytná. V této lásce nemůžeme být mrzáky,

Je třeba mít také vyrovnanost duchovní. Ve skutečnosti existují tři aspekty: tělo, duše, duch. Duch je nejjemnější vrchol duše, kde působí Bůh, kde je Boží výzva zakoušena a kde také musí být ověřována. Podle čeho se dozvíme, zda máme toto povolání? Je to vidět hlavně z určité čistoty duše, z určité lehkosti vnímání věcí Božích a věcí církve, z jisté citlivosti ve vztahu k Bohu, k druhým, k potřebám světa a církve. Tedy jistá prostupnost ducha pro všechno, co patří k evangeliu, Bohu, církvi, potřebám světa. Je tedy třeba mít vyrovnanou osobnost, co se týče těla, duše, schopnosti milovat a pokud jde o ducha – otevřenost, přijetí, pohotovost pro Boha a jeho vůli. Takto tedy chápeme opravdovou lidskou vyrovnanost.

1,2 – Pokud jde o lidskou formaci, vidím na druhém místě *schopnost žít sám*. Neexistuje společenství panen, společný život jako takový. Tím nechci říci, že se nemohou scházet nebo se cítit mezi sebou spojeny nebo mít vztahy přátelství, a dokonce i hluboké lásky, duchovní soudržnosti. Kněží tvoří s biskupem presbyterium, kde jsou všichni shromážděni prostřednictvím svátosti a jisté svátostné soudržnosti. Pro zasvěcené panny nic podobného neexistuje a pro jáhny také ne. Neexistuje diakonát, i když se jáhni scházejí a tvoří skupiny přátel. Proto je potřeba mít určitou schopnost žít sám. Žít sám ne ve smyslu odloučenosti od světa, ale sám „ve“ světě. A tedy být současně otevřen potřebám církve a světa. Uzavřenost do sebe neodpovídá samotě požadované od panny. To je psychologický a duchovní handicap a ne ctnost. Ale panna musí být zvyklá žít sama, postarat se o své potřeby, vydržet sama. To není samozřejmě ani pro všechny muže ani pro všechny ženy ve světě. Naopak, muži a ženy jsou stvoření, aby žili v páru či společně. Myslím, že před udělením panenského zasvěcení je potřeba ověřit schopnost žít sám. To zpravidla nepředstavuje velký problém: V 18 letech nežádáme o panenské zasvěcení. Už máme určitou zkušenost s tím, jak žít sám. Už jsme se jasně rozhodly se nevdávat a zasvětit se Bohu. Už jsme přijaly určitý životní styl, životní návyky, ne o samotě, ale sám.

1.3 – Úkol lidské formace: za třetí je potřeba mít určitou *schopnost se lidsky rozvíjet*. Osobnost panny musí být rozvinutá, jinak je to negativní svědectví pro lidi naší doby, kteří jsou už tolik vzdáleni duchu evangelia, chudoby, čistoty a poslušnosti. Pro ně jsou Ježíšovy typicky evangelijní hodnoty téměř nepochopitelné. Nedělejme si iluze: svět nerozumí chudobě, a ještě méně čistotě. Za našich dnů jsme považováni za mrzáky v lásce, když se nevdáme či neoženíme. Jestliže tedy po zvolení této cesty ještě předvádíme tvář a osobnost v křeči, pak sice můžeme slyšet pozvání Boží, ale v každém případě církev, biskup, který je má posoudit, musí také vzít v úvahu vyzařování či nevyzařování (řekněme negativní svědectví), které někdo může mít. Myslím, že v době jako je naše, kdy je tolik kritizována omezenost panenství či čistoty, není třeba k tomu přidávat ještě lidský handicap, tj. přijímat někoho, kdo nemá kontakt s druhými. Tím není řečeno, že je třeba být šprýmařem, takovým typem komentátora Národního lesa. To je něco jiného. Ale myslím, že v dnešní době nemůžeme přijímat osoby poněkud úzkoprsé, poněkud omezené. To ostatně platí i pro kněze, řeholníky a řeholnice. Potřebujeme osobu relativně zralou, která nenosí srdce na dlani, nepláče celé dny, má určitý optimismus. Myslím si, ostatně, že v naší době je obzvlášť důležité, aby ti a ty, kteří se výlučně zasvětili Bohu v životě evangelijních rad tak málo chápaných, byli lidmi, kteří mají určité vyzařování, kteří se vyznačují opravdovou radostí. Neboť svět si dnes myslí, že člověk může být radostný jen když má velké bohatství, je dobře provdán a může si dělat, co chce, aniž by musel někoho poslouchat. To by měla být ta opravdová radost v lidském životě. Ježíš však říká, že opravdovou radostí je chudoba, čistota, poslušnost, je to otevřenost, ochota ztratit svůj život místo, co bychom jej chtěli zachovat za každou cenu. Myslím, že známkou povolání kněží, řeholnic a také zasvěcených panen v naší době je radost. Před sto lety to tak možná nebylo, protože tenkrát byla kultura jako celek mnohem pokojnější, méně napjatá. Ale nyní se řeholníkům, řeholnicím, kněžím a všem, kteří patří do církve vyčítá jejich smutek. Není potřeba to ještě zvyšovat. Radost ostatně není výhradním produktem marketingu. To neříkám, abych propagoval řeholní život či život Bohu zasvěcený. Radost je v dnešní době asi nejlepším ukazatelem vnitřního a duchovního zdraví. Radost je absencí horečky, smutek jejím projevem. Neboť, když máme horečku, neznáme možná ještě svoji nemoc, ale víme, že nemocní jsme. Je tedy třeba hledat příčinu. Když jsme smutní – ne jednou či dvakrát (všichni známe to pochmurné nedělní odpoledne...), pokud tedy jsme zvyklí být smutní bez zřejmého důvodu, pak myslím, že je někde kus horečky. Možná, že ta nemoc není moc vážná, je to snad jen chřipka, ale v každém případě je třeba jít za tím. Když jsme radostní, je tu rovnováha, je to jako když lékař dělá analýzu vaší krve a řekne vám: „Nic nenacházím. Váš stav je dobrý, stabilizovaný.“ Mějme stále na zřeteli, že máme být lidmi vedenými pravou radostí. Je to moc důležité

pro duchovní vyzařování každého zasvěceného povolání v církvi a za druhé je to v naší době měřítkem, zkouškou par excellence zdraví a duchovní vyrovnanosti. Když potkám někoho, kdo je ve svém povolání radostný, nemusím se ho už na nic ptát. Když potkáváme kněze, který byl ustanoven do úřadu a vidíme, jak září radostí, není třeba se na nic ptát, vše je v pořádku. Když je tam jistá melancholie, nějaký druh stísněnosti či chmury, musíme se zeptat, oč jde. Skoro vždy tam něco je. Samozřejmě, že jsou lidé typu „Chateaubriand“. To je druh povahy. Ale když tam chybí radost, není to dobře. Matka představená Dcer Božské lásky napsala v jednom dopise sv. Vincenci z Pauly: „Mám dvě novicky. Jednu, která tady všechno ničí, je nezkratná, ve všem prudká. Pak druhou, která je melancholická, stále klidně v koutě, nedaří se jí dokonce ani probudit. Co mám dělat?“

Odpověď sv. Vincence: „Tu první si ponechejte, protože se ještě může zlepšit a pravděpodobně se takélepší, ale tu druhou ne, protože melancholická nátura je podivná.“

Pro lidskou formaci je tedy nutné toto:

- osobní vyrovnanost: v duchu, srdci i těle
- schopnost žít sám, ale neuzavírat se, tedy s otevřeností pro církev a svět
- lidský rozvoj, a hlavně přítomnost radosti, klidné radosti, ne nutně tryskající. Tato radost je nejlepší prostředek, jak ukázat světu, kdo jsme a současně je to zkouška par excellence vyrovnanosti a duchovního zdraví.

2 FORMACE INTELEKTU

Musí samozřejmě začít před zasvěcením, ale jím nekončí. *Po celý život* potřebujeme nějakou intelektuální formaci. Je to jiné pro vás a jiné pro kněze. Kněží a jáhni musí být např. po své ordinaci schopni kázat, vést diskusní skupiny, biblické kroužky, konat liturgii, mít možnosti k rozmluvám, osobním rozhovorům, být formováni pro individuální pastorační – musí být tedy k určitému datu připraveni, protože musí začít s „řemeslem“. Vy ostatní máte možnost rozprostřít intelektuální formaci do celého života, a tedy máte na to čas. Jste tak trochu jako mniši a mnišky, kteří nemusí být zcela připraveni od svého zasvěcení, protože mají před sebou celý život – a de facto využívají celý život, aby kultivovali svůj vztah k Bohu a intelekt.

Vaše intelektuální formace nemusí být přípravou k té či oné práci: panny nemají specifickou práci.

V textech se píše: „Panna činí pokání, modlí se a dává se do služeb církve a světa.“

To je velmi všeobecné, není třeba to více upřesňovat, protože jsou individuální povolání. Není tedy třeba mít tolik specializovanou intelektuální formaci, pokud se např. nestanete katechetkami. Tato formace však není kvůli

vašemu zasvěcenému stavu, ale proto, že jste katechetkami. Je třeba také říci, že nejde o akademickou intelektuální formaci jako takovou s výjimkou těch, které ve své ostatní formaci mají akademický stupeň. V tomto případě jsou více méně povinné dovést svůj teologický či teologální život na stejnou úroveň, ne proto, že jsou pannami, ale protože jsou akademičky. Taková universitní profesorka, která se zasvětila v panenství, musí samozřejmě navštěvovat teologické kurzy na své úrovni.

2.1 Biblická formace

2.1.1 – Základem intelektuální formace pro všechny má nejprve být formace biblická. Musíte znát Bibli a slovo Boží, protože se v prefaci zasvěcení říká, že se zavazujete k meditaci slova Božího. Musíte jej tedy znát. Tato biblická formace je základní, je první a poslední. Je třeba číst Bibli. Je třeba mít ji přečtenou. Ne nutně celou ještě před zasvěcením, ale je třeba znát Bibli jako celek. A proto si někdy v životě musíte vyhradit čas na kontinuální četbu Bible a nenechat se zastavit obtížemi, ani např. u knihy Numeri, u všech těch čísel. Čtete až do konce. Snadno toho dosáhnete např. následujícím způsobem: Každý den jednu či dvě kapitoly ve čtvrt hodině či dvaceti minutách, ale k tomu je třeba mít Bibli na svém stole stále otevřenou. Protože na pracovním či jídelním stole to nelze dělat, je třeba počítat se stolkem pro Bibli. Tj. mít modlitební koutek, kde je Bible stále otevřená, tak abyste byli v každé chvíli zváni ji vzít a číst.

Je i další metoda, která spočívá v tom, že zaměříme pravidelnou četbu Bible na některé dny, např. při několikadenní rekolekci přečteme celého proroka Jeremiáše. Nebo při exerciciích, např. v osmi dnech přečteme velké proroky. To má tu výhodu, že četba tak hlouběji pronikne do srdce, neboť se na četbu soustředíme mnohem víc než když čekáme, až se uvaří brambory. Můžete si vybrat, ale každopádně je nutné číst během života pravidelně Bibli. Je také potřeba si čas od času přečíst knížečku o biblické teologii, tím myslím výklad velkých témat Bible. Ale tady už je to naše volba. Můžeme si vzít téma smlouvy – to je pro pannu základní téma – nebo téma chudoby, panenství, modlitby Ježíšovy a jeho apoštolů či sv. Pavla. Výborným prostředkem, jak si při této četbě vypomoci jsou Evangelní sešity – už jich vyšla celá řada. Myslím, že je jich asi 60. Jsou to malé brožurky asi o 50 stranách věnované přesně jednomu tématu nebo listu sv. Pavla nebo prostředí Nového zákona, místopisu, aby přispěly k pochopení Bible.

Je zřejmé, že vám v této oblasti pomůže účast v nějakém úvodním kurzu nebo seminář o Bibli. K uvedení do poznání Bible není nic lepšího než mluvené slovo, živé slovo, někdo, kdo vás např. uvede do četby Izaiáše nebo Jeremiáše, třeba o víkend. To bude mít mnohem větší vliv, než kdybyste četli knihu úplně sami.

Jsou také další prostředky, např. video a všechny typy vzdělávacích pomůcek, diapositivy, videoklipy.

Je také třeba trochu biblické kritiky, čímž myslím umět rozlišit literární druhy v Bibli, abychom uměli odpovědět lidem, kteří např. říkají: „Bylo to rozmnožení chlebů skutečné nebo nebylo?“ To neznamená, že pokud byl v Bibli nějaký zázrak trochu příkrášen, že zbytek není historicky pravdivý. Je třeba trochy biblické kritiky, ale to není to nejdůležitější. Cílem vašeho studia není stát se odborníkem na historickou pravdu evangelií nebo v otázce synopse nebo ve třech pramenech Geneze či Pentateuchu. Cílem je váš duchovní život. Přitom je třeba dávat přednost duchovnímu uvedení do Bible před uvedením čistě technickým. Je třeba mít jistý cit pro literární druhy. Ve všech současných velkých katechismech či knihách o Bibli je ostatně už určitý úvod do literárních druhů v Bibli. Vezměte německý katechismus a najdete v části věnované Písmu velmi pěkné resumé této otázky. To stačí. Co je bezpochyby mnohem důležitější, je, jak už jsem řekl, učit se duchovně číst Bibli. Ne tolik technické aspekty Bible, ale hlubokou inspiraci, hodnoty Zjevení přítomné v každé knize. To je důležité. Pokud jde o Bibli, je třeba dát absolutní přednost žalmům. Musíte studovat žalmy mnohem víc než ostatní knihy, protože to potřebujete pro modlitbu breviáře. To přece musí být základním zdrojem pro toho, kdo se chce modlit s církví. Modlit se s církví, to jsou žalmy. Proto, jste-li panny, tj. modlící se v církvi, budete normálně mít rády žalmy. Je třeba čas od času otevřít komentář k žalmům nebo si jeden z nich rozebrat. K tomu můžete použít skvělý pracovní nástroj – spisek věnovaný žalmům Bible jeruzalémské. Ke 150 žalmům tam najdete literární druhy, klíčová slova, odkazy k jiným žalmům a liturgické užití žalmů. Je to malá knížečka. Je daleko nejlepší pro seznámení se s žalmy. Například s takovým nástrojem jako jsou klíčová slova po prostudování několika žalmů zjistíte, že v žalmech chvály jsou stále stejná slova, která se opakují, v žalmech nářků, v žalmech prosebných rovněž tak. V jistém okamžiku, poté, co jste se s tím obeznámili, budete moci podle klíčového slova napsat žalm sami. Je to nesmírně poučné a je to skutečná duchovní četba.

2.1.2 – Pro biblickou formaci je rovněž důležité číst Bibli ve spojení s liturgií a soustřeďovat se na denní mešní čtení. Je to další metoda, jak číst Bibli, dost zajímavá a dokonce nejzajímavější, neboť v denních mších máme v podstatě souvislou četbu evangelií nebo epištol. V lekcionáři neskáče od jedné věci k druhé, čte se tam po tři týdny list Židům, potom nějaká kniha Starého zákona, a přitom čteme evangelium sv. Marka. O nedělích je to totéž, z evangelií čteme jeden rok Matouše, další Marka a další Lukáše, přičemž Jan je vložen do roku Markova. Minulou neděli jsme začali v průběhu Markova roku četbu sv. Jana a to potrvá až do doby po svatodušních svátcích, potom se vrátíme k Markovi.

Protože Marek je příliš krátký, než aby pokryl celý rok. Je to zajímavý způsob četby, protože je zcela přirozený a má svoji logiku. Když u stolu jíme chléb, nekoušeme celý bochník, ale krájíme jej na plátky. Když chceme číst a živit se slovem Božím, dělíme je na úseky. Totéž při liturgii, církev pro nás krájí Bibli na plátky. Po dvou třech letech zjistíte, že jste přečetli celou Bibli nebo aspoň všechny nejdůležitější biblické pasáže. A neomezujte se na několik textů, které se pokaždé vracejí jako jsou „Učedníci jdoucí do Emauz“. Jsme velmi ochuzeni, když si musíme sami vybírat své texty, saháme pořád po těch samých, „Hospodin je můj pastýř“, „laň která žízní“, „učedníci z Emauz“, kteří šli tolikrát z Jeruzaléma do Emauz, že jejich boty musí být úplně prodřené. Skutečně na místě jsou „učedníci jdoucí do Emauz“ při eucharistické oběti večer o Velikonocích, to je právě ten den, kdy putovali. Jestliže se však necháte vést liturgickým lekcionářem, je důležité si čas od času přečíst jeho úvod, tzv. praenotanda“. Tam najdete zásady, podle kterých se řídil výběr jednotlivých čtení, a hlavně příslušnost určitých čtení k určité roční době: Např. proč po Velikonocích čteme jako první čtení jeden rok Apokalypsu a druhý Skutky apoštolské? Protože Skutky jsou ty nejprvnější dějiny církve po vzkříšení, hodí se to, tedy pro dobu velikonoční. Apokalypsu, protože je to první kniha mučedníků církve, svědků víry. Čteme ji vzápětí po Ježíšově umučení. To znamená, že mučedníci jsou prvními následovníky Krista, kteří na svém těle zakusili velikonoční tajemství. Není-li toto řečeno, ptáme se, proč čteme Apokalypsu právě teď. To vše je vysvětleno v úvodu k lekcionářům, ba právě a jedině v lekcionářích církve. Je to škoda, protože to jsou ty nejlepší úvody do liturgie a také do liturgie panenského zasvěcení. Úvod k misálu dává také pohled na mši, eucharistickou oběť a eucharistickou hostinu, který nikde jinde nenajdeme. Pokud jde o lekcionář, je to totéž. Příliš tyto úvody zanedbáváme. Vím, že v italštině existuje exemplář, v němž byly vydány všechny úvody do všech liturgických knih. Nevím, jestli to existuje ve francouzštině, možná snad v knize „Církev se modlí“, díl III., Svátosti.

2.2 Liturgická formace

2.2.1 – Pro liturgii je potřeba být obeznámen se spiritualitou liturgického roku. Je třeba vědět, co je advent, vánoční doba, postní doba, velikonoční doba a také prožívat spiritualitu adventu, postu. Ne takovou spiritualitu, jakou si představujeme, ale tu, kterou čerpáme z textů. Pro určení spirituality postní doby je třeba se nejdříve podívat na liturgii Popeleční středy, kde nacházíme modlitbu v skrytu, almužnu v skrytu, půst v skrytu. A máte tři velké „techniky“ postu: modlitbu, půst a almužnu. A pro zbytek postní doby musíte brát v úvahu nedělní čtení.

Rok A: Křestní posloupnost kategorií, tj. půst jako příprava na křest s velkými perikopami o Samaritánce a živé vodě, o slepci od narození a světle víry a o Lazarovi a novém životě a vzkříšení.

Rok B: Rok zvratu perspektiv, rok velikonočního tajemství. Skrze kříž přichází oslavení, skrze smrt život, budeme mít měděného hada – tj. kříž a Kristovo tajemství.

Rok C: Půst, pokání a obrácení. Tam budete číst hlavně Lukáše s marnotratným synem, cizoložnou ženou... Je potřeba to znát. A to vše je vysvětleno v úvodcích.

2.2.2 – Liturgická formace, také pro modlitbu hodin, ale tady, pokud znáte žaltář, budete už prakticky znát modlitbu hodin. Latinská modlitba hodin, kterou máme, je skoro výhradně složena z biblických úryvků a žalmů a z trochy nových básnických kompozic. Modlitba hodin východního, byzantského obřadu, obsahuje málo žalmů, ale hodně poezie, velmi krásných církevních kompozic. Na západě se přísně držíme Bible, žaltáře a biblických čtení a je to mnohem rigidnější, ale je to v podstatě proto, že v prvních staletích jsme v latinské církvi zažili, jak se prostřednictvím volných skladeb vkrádají také hereze, např. gnosticismus. Důvod je prostý: na počátku sloužily církevní kompozice jako dnešní písně: snadno se zpívaly, ale byly plné herezí. Bylo to trochu jako New Age té doby. V jisté době pak latinská církev řekla: budeme se modlit jen s Biblií. Ve východní církvi nikdy toto opatření nemuseli udělat, protože tam nikdy nepoznali tento druh herezí, spíš tam zažili období rozkvětu velkých církevních Otců, kteří skládali obdivuhodné texty absolutně dogmatické. Východní církev je recituje dodnes, neboť jejich vznik končil v 6. a 7. století a od té doby nemají žádné moderní kompozice nebo téměř žádné.

Je tedy třeba znát velká liturgická témata: postní dobu, advent, Vánoce, Svatý týden, Velikonoce. Během roku při 34 „zelených“ nedělích se můžeme také oblékat do zelena. Tím chci říci, že tak trochu nosíme, co chceme. Neexistují zvláštní směrnic, je to skvělá příležitost pro konání souvislé četby.

2.3 Formace v dogmatické teologii

2.3.1 – Myslím, že je třeba mít přečten a zpracován dobrý katechismus, jako např. německý katechismus, „V co věří církev“ či „Kniha víry“. Během jednoho či dvou let se objeví oficiální katechismus universální církve. Je potřeba mít přečten a zpracován krátký přehled creda, dvanácti článků víry, svátosti a morálku. Je třeba mít přečten a prostudován aspekt víry: čemu mám věřit. Aspekt slavení: liturgii a svátosti: Aspekt uvádění do života: morálku. To jsou ostatně tři části Knihy víry: věřit, slavit, žít. To jsou také tři části universálního katechismu.

2.3.2 – Pro zasvěcenou pannu je důležité, aby věnovala dostatečný čas studiu eklesiologie, protože je začleněna do církve, je církví. Tím chci říci, že má dávat

přednost eklesiologii, uvažování meditaci, reflexi nad tajemstvím církve. Je proto důležité číst velké historické texty o církvi počínaje Lumen Gentium, které je věroučnou konstitucí II. Vatikánského koncilu o církvi. Nahlédnout také do „Církve ve světě“ – Gaudium et spes, ale nejprve Lumen Gentium. Jste-li dcery církve, musíte církev znát, její aspekt tajemství a Božího zjevení. Je také třeba mít nějakou představu, být obeznámen s teologií panenství. Je to malá kapitola, která ostatně přímo navazuje na eklesiologii.

Dále znát dějiny spirituality. Zde bych dal přednost, je-li to možné, četbě spirituality mučedníků, panen a mnichů. Tam máte zasvěcení prostřednictvím slibů, a tedy ta úplně první staletí církve. Když mluvím o dějinách velkých svatých panen, myslím na jednu z vás, kterou musíte určitě číst: je to Kateřina Sienská. Je to skoro jako váš vzor. Jako zasvěcená panna uprostřed církve, právě ona přiměla papeže k návratu z Avignonu do Říma. Cestovala se svým „oddílem“ – tj. měla celou řadu společníků a společnic – a když tato skupina projížděla městy, byla to opravdová lidová misie. Svatá Kateřina Sienská, sv. Brigitta, sv. Coletta, sv. Mechtilda, sv. Gertruda... v dějinách církve existuje celá řada velkých panenských žen, které žily skutečnou spiritualitu.

Panenství má své krásné stránky, které zřejmě nejsou každému dostupné. Např. Řehoř z Nyssy má velmi krásné pojednání o panenství.

3 FORMACE K POVOLÁNÍ ZASVĚCENÉ PANNY V CÍRKVI

3.1 Nejprve profesionální formace k panenskému životnímu stylu

Což obnáší mimo jiné schopnost si vytvořit v součinnosti se svým duchovním vůdcem realistický duchovní program a držet se ho po celou dobu formace.

Formace k tomu, jak najít ve svém životě určitý rytmus. Denní rytmus – jaká je moje každodenní modlitba. Týdenní rytmus – co dělám týdně? Měsíční a roční rytmus.

Je potřeba nějaké věci každý den, nějaké každý týden, jiné každý měsíc a opět jiné každý rok. Je to normální rytmus, vyžaduje to jistou formaci a kázeň pro její dodržování. Myslím, že je dobré si sám vyzkoušet, zda jsem toho schopen. Tento program musí také být realistický. Zpravidla začínáme programem skoro monastickým. Vy však žijete životem, který není monastický a ihned budete konfrontovány s nějakými nemožnostmi. Znervózníte, odradí vás to, a tak vzdáte veškerou ukázněnost. Je nutné mít nějaký program, ale realistický. Je také třeba mít duchovní vedení, praktikovat svátosti, hlavně Eucharistii a zpověď a také mít určitou formaci pro rozlišení svého osobního povolání a stádia, do kterého jsme v něm došli. Protože ta stádia existují: když je nám 50 či 60 je to jiné než mezi 24. a 30. rokem.

Jsou ostatně i jiné problémy. Učit se žít jako zasvěcená osoba, ale také si osvojovat opravdovou spiritualitu zasvěceného života. Neboť spiritualita zasvěcení znamená spiritualitu oběti sebe samé, oběti duchovní, oběti Bohu. To je zasvěcení. Tím chci říci, že každým vláknem svého bytí náležíme Bohu a jen jemu samému. To je spiritualita zasvěcení.

3.2 Spiritualita zasvěcené panny je také spiritualitou církve

Tím se myslí, že zasvěcená panna se má z hloubi cítit solidární s tajemstvím církve a institucí církve, což není totéž. Můžeme velice obdivovat tajemství církve, ale neuznávat papeže a jeho biskupa. To pak není opravdová spiritualita církve. Instituce je neoddělitelná od tajemství: cítění s církví, láska k církvi, pochopení jejího dramatu, její tragédie způsobené čas od času hříchy lidí. A konečně pouto preference a duchovní lásky k biskupovi, protože je to biskup, který vás zasvěcuje, na což mohou ostatně trochu žárlit jiné řeholnice. Je to vyjádření velmi úzkého spojení s biskupem, ne tolik s jeho osobou, ale s biskupem, legitimním následovníkem Petra a apoštolů, jakožto otcem a pastýřem místní církve.

3.3 Pokora

Panna musí být pokorná. Jejím velkým pokušením, jak praví dokonce i text obřadu zasvěcení, je nadřazenost a pýcha. To je třeba dobře znát. Pokud se zasvěceným panenstvím vychloubáte, jste ve smrtelném nebezpečí. Uvědomte si, že nemáte spiritualitu matky církve ve smyslu církevního Otce, ale spiritualitu pokorné služby, trochu jako jáhen. Je tedy důležité se formovat v této spiritualitě zasvěcení a oběti sebe samé, církevnosti, ve spojení s biskupem, v pokoře, spiritualitě služebnic církve, což je výraz použitý dokonce v liturgii zasvěcení. Jste služebnice církve a v církvi. Nejlepším prostředkem, jak se formovat v panenské spiritualitě charakteristické pro zasvěcenou pannu, je vzít texty panenského zasvěcení. Je tam všechno, protože jak věří církev, tak se modlí. Jak se modlíme, tak věříme. Lex orandi, lex credendi. V tomto panenském zasvěcení jsou dva základní texty, které byste měly stále rozjímat, chcete-li se zformovat v panenské spiritualitě, zvláště krátkou úvodní promluvu biskupa před zasvěcením a modlitbu zasvěcení. Tam najdeme všechno. Není nutná žádná diskuse o tom, kdo je to panna. Nyní tedy o tom, co říká biskup nejprve v úvodní promluvě a potom v modlitbě zasvěcení.

A) Úvodní promluva při obřadu zasvěcení

1. Byly jste vzaty ze svých rodin, z lidu Božího. Biskup říká přítomným: *„Tyto sestry, které jsou nyní zde, patří k Božímu lidu, pocházejí z vašich rodin: jsou to vaše dcery, vaše sestry, vaše blízké, jsou s vámi spojeny pokrevním či*

příbuzenským svazkem.“ Panna je tedy vzata z Božího lidu a uchovává si pouto s prostředím, z něhož přichází. O něco dále praví text: „*Zasvěcujete se pro církev, pro svět a pro své rodiny.*“ To je dost zvláštní. Stejnou věc říkáme, když přijímáme nového kněze, obracíme se k rodině, lidem, kteří tam jsou: pochází z vás a s vámi zůstává spojen.

2. Panenství je výzva od Boha, v Bohu, ke službě církve a lidem. Pán povolal tuto mladou ženu, aby ji těsněji spojil se sebou a určil ke službě církvi a všech lidí. Boží výzva je pro církev a pro všechny lidi a je to Boží dar. Boží výzva pro pannu znamená, že se má víc než dřív angažovat pro šíření Božího království a povznesení společnosti tím, že do ní bude vnášet ducha evangelia. Tedy opět obojí: pro církev a svět. Aby obé bylo proniknuto duchem evangelia. Proto říká biskup, když se obrací k přítomnému lidu: „*Uvažte tedy, jak velké dobro mají vykonat a jak hojně požehnání svými modlitbami a svou činností od Boha vyprosit pro celou církev, pro lidskou společnost a pro vaše rodiny.*“ Panna tedy modlitbou a prací přivolává Boží požehnání na církev, svět a vaše rodiny. Biskup se tedy nejprve obrací na lid a rodinu, které jsou přítomné.

3. Původ panenství. Pak se obrací na samotnou zasvěcenou pannu a říká: „*Panenský život má svůj počátek i konec v Bohu. Tento dar pochází jako čistý a neporušený pramen z Boha samého. Dává některým ženám panenskou neporušenost, v níž církevní Otcové viděli obraz neporušitelnosti Boží.*“ Tím se říká, že panenství je darem Božím. Není to tedy nikdy výdobytek, zásluha či titul, který nám dodává ceny, či kterým se můžeme honosit. Buďme si tedy vědomi toho, že být pannou je milost, kterou jsme dostali a milost není nikdy zasloužená! Je nesmírný rozdíl mezi vestálkami a vámi. Neboť vestálské panny byly pannami, jejichž panenství bylo produktem jejich vůle a svalů. Zatímco křesťanské panenství je ryším darem, ryzí milostí. Nevíme, proč ho máme my a jiní ne. Buďte si vědomé, že to není vaše zásluha. Největším nebezpečím pro pannu i pro kněze je si myslet a věřit, že její svatost, její panenství je výsledkem její vlastní hodnoty, jejího vlastního úsilí. V dnešní době je čím dál jasnější, že ti a ty, kteří zachovávají panenství ve světě jako je náš, jsou trpytem stébla, jak říká žalmista. Pro některé je to skoro zázrak a nechápe to často ani on sám. Text také poznamenává, a to je dost pozoruhodné, že panna je obrazem, ikonou, která zpřítomňuje neporušitelnost Boží, tj. věčné mládí Boha. Jsou také jiné obrazy, jiné ikony, které představují plodnost Boží a jeho otcovství, jsou to ikony lidské plodnosti při rození, neboť Bůh je také Stvořitel. Bůh je příliš veliký, než aby mohl být zobrazován jedinou ikonou: Potřebujeme víc obrazů k vyjádření něčeho, co obsahuje jeho bytí. Později se v textu říká, že manželství a panenství jsou dvě ikony Kristovy lásky k církvi a církve ke Kristu, z nichž jedna představuje spíš nerozpustnost pouta a čistoty, druhá spíš plodnost.

4. Potom se biskup obrací k Otcí: Bůh Otec ukázal své zalíbení pro panenství tím, že nechal svého Syna Ježíše, aby se narodil skrze tajemství Panny Marie. Vyvolil si totiž pannu, aby se v jejím lůně věčné Slovo stalo člověkem mocí Ducha Svatého a tak se lidství spojilo s božstvím zásnubní smlouvou.

5. Božský Učitel velebil vznešenost panenství zasvěceného Bohu pro nebeské království. On sám celým svým životem, především však svou usilovnou činností, hlásáním radostné zvěsti, zejména pak velikonočním tajemstvím, vybavil církev vnitřní silou a chtěl, aby byla pannou, snoubenkou a matkou: pannou pro neporušenost své víry, snoubenkou pro své nerozlučné spojení s Kristem, matkou pro veliký počet svých dětí. Utěšitel, Duch Svatý způsobil, že se vaše srdce v životodárném pramenu svatého křtu stalo chrámem Božím. Nyní vás ozdobuje novým duchovním pomazáním, novým způsobem vás zasvěcuje Bohu: pozvedá vás k důstojnosti Kristovy nevěsty a spojuje vás s ním nerozlučným svazkem.

6. Svatí Otcové a církevní učitelé obvykle o vás mluvili jako o Kristových nevěstách, stejně jako o církvi. Vy jste totiž hlasatelkami budoucího Božího království, v němž se lidé nežení ani nev dávají: stáváte se zjevným znamením onoho velkého tajemství, které bylo ohlášeno už na počátku lidského pokolení a uskutečněno zasnoubením Krista s církvi.

Toto je tedy dogmatický obsah panenského zasvěcení. Otec si vás vyvolil, Syn vám ukázal, jak toto povolání žít a činit z vás svou nevěstu, Duch Svatý vás podruhé po křtu označí duchovním pomazáním, aby vás zasvětil a spojil s Kristem a vy se stáváte připomínkou eschatologického Božího království na konci časů, kdy už se nebudeme ženit ani vdávat a stáváte se nezrušitelným znamením nerozlučitého svazku mezi Kristem a církvi.

Vezmete-li si tento text řádek po řádku, najdete na každé řádce téma pro půl až hodinovou modlitbu.

7. Pak biskup přechází k tomu, co lze nazvat radami: už se nezabývá podstatou panenství jako takového, ale říká, co je třeba dělat.

7.1 První věcí bylo, jak věřit, nyní jde o to, jak žít. Jak to tedy žít? „*Celý váš život má být v souladu s tím, k čemu vás Bůh volá a s důstojností vašeho stavu. Svatá matka církev vás považuje za zvlášť významnou část lidu Božího, vy jste ozdobou její plodnosti.*“ Plodnost církve souvisí s pannami. Ony svědčí o duchovní plodnosti, plodnosti, která je dle textu zcela odvozena z Božího pomazání. Veškerá plodnost panen pochází od Boha, protože ony samy nic nedávají. Ony jsou jen místem, kudy prochází Boží požehnání, protože po lidsku „dětí nemají“.

7.2 „*Napodobujte příklad Matky Boží,*“ to je mariánské povolání každé zasvěcené panny. A: „*...chtějte být nejen nazývány Božími služebnicemi, ale opravdu jimi buďte*“.

7.3 Biskup se odvolává na víru, naději a lásku: „*Uchovávejte si neporušenou víru, chraňte si pevnou naději a žijte v sobě čistou lásku.*“ Víra, naděje, láska.

7.4 „*Buďte prozíravé a bděte,*“ to se stále opakuje. Bdělost neznamená pouze neupadnout do hříchu, to samozřejmě, ale chceme tím říci, že srdce nikdy neupadá do spánku. Nikdy se neoddáváme duchovnímu spánku a postřehneme i to nejmenší znamení od Boha, protože zůstáváme bdělí. To je také jedna velká součást spirituality v evangeliu. Panny moudré a nemoudré.

7.5 „*Bděte, aby velké dobro panenství nebylo poskvrněno pýchou.*“ Proto se ta, která se stane zasvěcenou pannou má poctivě cvičit v pokoře. Samotný obřad panenského zasvěcení musí být krásný, ale musí zůstat prostý. Nemusí to být jiný druh svatby. Je prostý, ale krásný. „*Neposkvrňujte velký dar panenství pýchou.*“ Vždy se objevuje pokušení cítit se lepší než ostatní.

7.6 „*Srdce zasvěcené Bohu obcerstvujte Kristovým tělem, posilujte se postem a vzdělávejte se Božím slovem, oddávejte se stále modlitbě a konejte milosrdné skutky.*“ Církev ve své liturgii s velkým uměním vyjadřuje čtyřmi řádky, co je obsahem celého života. Nezasvěcuje mnoha slovy. Je tu nebezpečí, že rychle přejdeme k textu a řekneme: dobře, tam všechno najdeme. Je tedy třeba sytit panenský život eucharistií, to je základ: Eucharistie je jediný pokrm, který v nás může uchovat panenský život.

„*Posilujte se postem*“ – máte povinnost se postit, to se nikdy neříká. Pečujte o svůj život rozjímáním nad slovem Božím, nad Biblií, jak jsem vám právě vyložil. Neustále se modlete a stále konejte dobré skutky. Eucharistie, půst, modlitba, dobré skutky. Nehleďte poledne o druhé hodině odpolední, nezkoušejte hledat základy své spirituality tak trochu všude. Vše je v těchto čtyřech řádcích řečeno.

7.7 „*Starejte se o věci Boží.*“

7.8 „*At' je váš život s Kristem skrytý v Bohu*“: to je pannám vlastní: život skrytý v Bohu. Panna je ve světě mnohem skrytější než kněz a řeholnice. Vy nenosíte odlišující znamení, nebo aspoň málokdy. Nenosite hábit. Což nevylučuje, že jeden máte. Zjistil jsem, že když se noříme do modlitby, můžeme obléci šat modlitby či závoj. To je zcela na vás. Ale nečiňte to, abyste na sebe upozornily, neboť pak všechno ztratíte pro nedostatek pokory.

7.9 Biskup také zmiňuje úmysly modlitby, úmysly, na které se panna má přednostně modlit. A to je šíření křesťanské víry, tedy misie, jednota křesťanů... „*Snažně se modlete za manžele...*“ Co mne na panenském zasvěcení vždycky dojímalo je biskupova výzva, aby se panny staraly o manžele. Při svatbách by se také mělo říkat, aby se manželé starali o panny. Panny a křesťanští manželé se

v církvi doplňují. Zvlášť se tedy modlete za manžele. Modlete se také za ty, kteří zapomněli na dobrotu Boží a už neodpovídají na jeho lásku. Ať vaše modlitba vyzývá Boží milosrdenství, aby je svou milostí zachránilo namísto ze spravedlnosti odsoudilo. Také modlitba za hříšníky.

Za koho a co se tedy máte modlit? Za misionáře, za jednotu křesťanů, za manžele a hříšníky, to je jasné. Ve vaší přímluvné modlitbě mají mít přednost. Je zvláštní, že církev žádá o modlitbu za manžele právě panny a o modlitbu za hříšníky... Měly by tedy být bez hříchu!!!

7.10 *„Vždy si buďte vědomé, že jste ve službě církve a svých bratří. Ve vašem apoštolátu, v církvi a ve světě, jak ve věcech duchovních, tak časných, musí svítit vaše světlo před lidmi tak, aby byl oslaven váš Otec v nebesích, ne vy. Všechny mějte v lásce, (to je krásný text), prokazujte ji zvláště těm, kdo ji nejvíce potřebují. Podle svých možností pomáhejte chudým, pečujte o nemocné, poučujte nevědomé a potom, což je úplně mimořádné – chraňte děti, buďte oporou starým lidem, dodávejte myslí vdovám a těm, kdo jsou nešťastní.“*

Ti, kterým je třeba dávat přednost, to jsou chudí, nemocní, nevědomí, děti, staří, vdovy a ti, kteří trpí. To vše je podstatně spojeno s panenstvím. V církvi je i mnoho dalších věcí, které je potřeba dělat. Neexistují pouze děti, jsou také lidé v produktivním věku, dospělí, hladovějící. To tam není řečeno. Tím nechceme říci, že se jim nemá pomáhat. Ale důraz leží jinde.

7.11 Pak biskup končí výrokem, který působí nejsilněji: *„Zvolily jste si panenský stav kvůli Kristu, staňte se duchovními matkami.“*

To je pro pannu důležité. Proč? Duchovní mateřství panny spočívá v tomto: činit vůli Otcovu. Prostřednictvím této Otcovy vůle, se kterou spolupracuje svojí láskou, přivádí na svět mnoho dětí a odevzdává mu ještě mnoho dalších skrze odpuštění hříchů. Tak panna hluboce vstupuje do tajemství křtu a zpovědi: V prvním do zrození či obnovy Božího života a ve druhém, který je odpuštění hříchů, do svátosti smíření.

7.12 Konec je klasický: *„Kristus bude už zde na zemi vaší radostí a vaší odměnou. Následujte ho, dokud vás neuvede do nebeské komnaty a do svého království, kde budete zpívat novou píseň. Jděte za Beránkem, kamkoli vás povede.“* (Viz Apokalypsa 19.)

B) Modlitba zasvěcení

V modlitbě zasvěcení to všechno máte, ale formou modlitby. Vezmu několik prvků.

„Bože, ty rád přebýváš v těch, kdo si uchovávají mravní neporušenost těla a miluješ ty, kdo si chrání čistotu duše. Svým slovem napravuješ lidskou přirozenost porušenou v prvních lidech ďáblou lží. Voláš člověka nejen

k původní nevinnosti, ale dáváš mu okusit i některá dobra nového věku a smrtelné lidi pozvedáš tak, že se již nyní podobají andělům. “

Tím není řečeno, že jde o andělský život. Podle názoru různých lidí je život andělů líčen jako život mimo svět, který je zcela nepřizpůsoben životu lidskému. Podle církevních Otců se andělským životem rozumí: jednat jako andělé, tj. chválit Boha od rána do večera a sloužit lidem. Neboť „angelos“ znamená být poslán. Andělé mají dvojitý úkol. Chválí Boha a jsou Bohem posláni, aby pomáhali lidem. Tento poslední aspekt se téměř nezdůrazňuje. Kdo z nás křesťanů ještě myslí na to, že nám andělé pomáhají? Někteří zpočátku o existenci andělů silně pochybují a oni jsou přesto všude. Jiní říkají: oni existují, ale v nebi, kde se neustále klaní Pánu a s námi nemají nic společného. Ne, slovo anděl vyjadřuje nejprve službu lidem a potom chválu Boží. Jsou to Boží vyslanci. Co mne dojmá, je, že papež končí každé shromáždění modlitbou Angelus a modlitbou k andělu strážci. „Angelus Dei qui custos es mei...“ což je pravděpodobně velmi starobylá modlitba. Andělský život není život mimo svět a nepřizpůsobený...

Andělským životem myslíme život, který je natolik extrovertní, že už vidíme jen Boha a lidi a zapomínáme na sebe. Anděl je ze sebe vyprázdněn, má oči jen pro Boha a lidi. Proto je nevhodné malovat obvykle anděly se zavřenými očima. Ne, mají oči otevřené, protože se nikdy nedívají dovnitř, ale hledí stále na Boha a k lidem. Tyto zavřené oči chtějí vyjádřit úctu před Božím trůnem. Ale před Božím trůnem je potřeba oči otevřít, ne zavřít. Ještě něco je třeba vidět. Přeskočím pasáže, které opakují to, co bylo v krátké promluvě a znovu se vrátím k textu:

„Tys vylil svou milost na všechny lidi ze všech národů pod nebem, kteří se stali dědici nového zákona a jejichž množství je tak nespočetné jako hvězdy na nebi. Mezi ostatními ctnostmi darovanými lidem, zrozeným ne z krve ani z vůle těla, ale z tvého Ducha, jsi některým duším dal z pramene své štědrosti také dar panenství. Takže, i když žádný zákaz nezmenšil vznešenost manželství a nad posvátným svazkem zůstalo prvotní požehnání, přece se našly duše, které uposlechly rady tvé Prozřetelnosti: zřekly se manželského svazku, avšak touží po tom, čeho je viditelným znamením: neuzavírají sňatek, ale milují to, co se manželstvím naznačuje: jednotu mezi Kristem a církví. “

Panenství není nic jiného než toto: bez podceňování manželství a umenšování toho, čemu Pán na počátku stvoření mezi mužem a ženou požehnal v manželství, to znamená dát přednost (a touto předností se nemyslí, že zbytek za nic nestojí), vždy mezi dvěma věcmi, které jsou obě dobré, jinak by to nebyla přednost – tomu, čeho je i manželství znamením, tj. spojení Krista s církví.

„Buď Bože, pevnou ochranou a vůdcem těch, které tě prosí o pomoc a touží po tom, abys upevnil jejich zasvěcení svým požehnáním. Odvěky nepřítel lidského

pokolení strojů záluďnější úklady těm, kdo touží po tom, co je vznešenější: ať se k nim nevlouďí pro nějakou jejich nepozornost a nezastře jim hodnotu vítězné palmy, která je připravena těm, kdo zachovávají dokonalou čistotu: ať je neodradí od jejich předsevzetí zachovávat panenskou čistotu, vždyť i provdané mají věrně zachovat čistotu odpovídající jejich stavu.“

Biskup říká toto: Odvěký nepřítel se může vlouďit a oslabit bdělost – to je první nebezpečí; druhé je: aby ideál panenství nebyl zastřen, tak, že už nevidíme jasně; třetí nebezpečí je, že Zlý odradí od předsevzetí zachovávat čistotu, kterou ostatně mají zachovávat i vdané ženy.

„*Pane, naplň je dary svého Ducha!*“ Jaké dary žádá biskup pro pannu? Z jejich výčtu můžeme načrtnout portrét zasvěcené panny:

- prozíravá skromnost
- moudrá dobrot
- rozvážná vlídnost
- svobodně zachovávaná čistota
- zápal lásky – „...*ať mají zalíbení jen v Tobě.*“

„*Ať si pro svůj život zaslouží chválu, ale ať po ní netouží. Ať tě oslavují svatostí těla i čistotou duše, ať je láska vede k tomu, aby ti oddaně sloužily a chránily se toho, co by tě mohlo zarmoutit.*“

Tedy velkodušnost, prozíravost, jemnost a něžnost, svoboda, život hodný chvály, aniž by ji kdy vyžadovaly, čistota těla a srdce. To jsou tedy dary Ducha, o které pro pannu žádáme.

Pak ještě velmi krásný text: „*Pane, buď jejich slávou, jejich radostí, jejich touhou, ve smutku buď jim útěhou, v nerozhodnosti rádcem, v bezpráví obhájcem: v protivenstvích ať u tebe nacházejí trpělivost, v chudobě hojnost, v hladu buď jejich pokrmem, v nemoci lékem.*“

Na jedné straně najdete obtíže panenského života a na druhé, co Bůh v těchto obtížích dává. Obtíže: smutek, pochybnost, nespravedlnost, slzy, chudoba, hlad, nemoc.

Co Bůh dává: útěchu, radu, obhajobu, trpělivost, hojnost, pokrm, lék.

Je to geniální text: milost a pokušení, utrpení a radost.

Bůh dává radost ve všem utrpení.

Zakončení je prosté: „*V tobě ať mají všechno, vždyť si tě vyvolily nade všechno.*“

Dvojí znamení: prsten a závoj (ten je volitelný) jsou prostá vnější znamení, která vyjadřují vnitřní a duchovní pravdu.

Závoj: zdrženlivost a také fakt, že hledíme jen na Boha a bližního.

Prsten: znamení duchovního sňatku a duchovního mateřství.

U nás se dává také breviář a svíce. Breviář je určen k modlitbě s církví, svíce je připomínka podobenství o prozíravých pannách, které měly lampu rozžatou. Je to zároveň upomínka na den zasvěcení, kterou si můžeme dát do pokoje v očekávání doby, kdy svíce dohoří a bude čas odejít do nebe. Není třeba ji zapalovat každý den, ale o výročích.

OTÁZKY ZASVĚCENÝCH PANEN A ODPOVĚDI KARDINÁLA

Nejprve kardinál poznamenal, že nejčastěji dostává otázku na vztah k biskupovi.

V čem spočívá spojení panny a biskupa? Podívejme se podrobněji na pouto, které váže pannu k biskupovi.

Nejprve si řekněme, že neexistuje přímé lidské pouto, zvláštní lidská láska ani mystický svazek mezi biskupem a zasvěcenou pannou, ale spíš mezi zasvěcenou pannou a církví. Nevycházíme tedy od zasvěcené panny k biskupovi a jeho prostřednictvím k církvi, ale postupujeme od zasvěcené panny k církvi a potom k biskupovi, který je služebníkem církve a nástrojem zasvěcení. Neexistuje tedy teologické spojení s biskupem leda oklikou přes církev. Oba jsme služebník a služebnice církve, jeden ve svém úřadě, druhá ve svém zasvěcení. Jsou to dvě formy služby v církvi.

Není třeba přirovnávat pouto mezi zasvěčujícím biskupem a zasvěcenou pannou k nějakému typu pokrevního svazku. Sv. Pavel říkal (1 Kor 12-15): „V jakém jménu jste byli pokřtěni? V Petrově, Kéfasově, Pavlově, Apollově? Je osoba toho, který vás pokřtil důležitá? (...) Ne tak, byli jste přece pokřtěni ve jménu Ježíšově a nepatříte ani Petrovi ani Pavlovi ani Apollovi ani nikomu jinému, jste Kristovi.“ „Ostatně,“ říká Pavel, „pokřtil jsem jen málokteré z vás.“

Totéž se dá říci o biskupovi a zasvěcené panně. Nepatříte biskupovi z Tournai nebo Namuru nebo Liege nebo arcibiskupovi z Malines, to nedává smysl. Patříte církvi a byly jste zasvěceny Bohu v církvi a biskup je vysluhovatelem tohoto zasvěcení.

Za prvé nejste zasvěcovány fyzickou osobou biskupa, ale prostřednictvím jeho role v církvi, to je něco jiného. Je třeba rozlišovat mezi službou biskupského úřadu a tím, kdo je zrovna jejím nositelem a kdo se může vyměnit. Důležitá není fyzická osoba, která je nositelem biskupské služby, důležitý pro církev je biskupský úřad, který je věčný tím, že přechází na různé osoby. To, na čem záleží, je biskupská služba a církev.

Tím není řečeno, že biskup nemůže pociťovat zvláštní náklonnost k těm, co se zasvětily. Např. já mám zvlášť rád ty kněze, které jsem vysvětil. A oni mne také mají rádi. Dodnes mám rád biskupa, který vysvětil na kněze mne a ty biskupy, kteří mne světili na biskupa a vzpomínám na ně při slavení Eucharistie a obzvlášť ve výroční den svého svěcení: na biskupa Desmeta, který mne světil na kněze v Bruggách a na kardinála Suenense, který mne světil na biskupa v Anvers. Tím chci říci, že mám zvlášť rád ty zasvěcené panny, které jsem sám zasvěcoval, a je to lidské. Nemyslím si, že bych měl méně rád ostatní kněze, ty, které jsem sám nesvětil nebo ty, které mi předali biskupové z jiných zemí, ale existuje jistý druh lidského souznění, trochu speciálního: byl jsem svěcen tím jistým biskupem, byla jsem zasvěcena tím jistým biskupem. To také pomáhá, abychom se modlili intenzivněji, je to konkrétnější.

Není to tedy vytvoření nějaké polygamie v církvi. Myslím, že když máme homilii při panenském zasvěcení, je potřeba zdůraznit spojení s biskupem a s církví, a dokonce toto spojení doložit, ale je třeba se vyvarovat toho, abychom za každou cenu dělali z panny pokrevní dceru. Je to duchovní dcera. A každý ví, že k duchovním dcerám jsme velmi zdrženliví. Ano, je to velká rezervovanost a velká úcta, kterou chováme k těm, které jsme zasvětili či vysvětili. Je třeba rozlišit mezi láskou k biskupskému úřadu a k církvi a mezi náklonností naprosto pochopitelnou, ale lidskou, jejíž případná absence nemění nic na intenzitě zasvěcení. Myslím, že je důležité si to uvědomovat a nevytvářet v církvi jakýsi druh rodičovského pouta, které by nebylo duchovního charakteru.

Ženě, která řekla: „Blahoslavený život, který tě nosil a prsy, které tě kojily“ Ježíš odpověděl: „Blahoslavenější jsou ti, kteří činí vůli mého nebeského Otce.“ Kdyby někdo řekl: „Blahoslavená ta, která byla zasvěcena tímto biskupem“, pak by ten biskup musel odpovědět: „Šťastnější je ta, která činí vůli Boží.“ Není třeba směšovat hlediska, jinak riskujeme, že upadneme do něčeho, co zavání trápením. To není dobré. Dobře však chápu, co je láska, i ta lidská a je to naprosto legitimní. Ale není to úplně teologické. Nepotřebujeme vytvářet příliš lidská hlediska, jinak upadneme do gnosticizmu.

Zdá se mi, že každodenní čas pro modlitbu je nezbytný, chceme-li vstoupit do tajemství Ježíšova života, které prostupuje celý liturgický rok. Myslím, že je důležitá věrnost této době modlitby. Je to tak správné?

Zajisté. Když jsem mluvil o denním, týdenním, měsíčním a ročním rytmu, nechtěl jsem tím říci, že se nemáme modlit každý den. Podle církevních otců by se křesťan měl modlit třikrát denně. Tedy půlhodina či hodina, řekl bych spíš hodina modlitby, abychom opravdu zintenzívnili svůj duchovní život. Je-li to méně než půlhodina, už se to nedá dělat. Může se stát, že někdo je tak naplno zaměstnán a vede tak exponovaný život, že nemůže každý den věnovat jednu

hodinu, ale každý den je třeba udělat aspoň kousek. Když vezmeme život kněze, mnicha či mnišky nebo řeholnice, víme, že si může zorganizovat svůj denní program tak, aby počítal s modlitbou a je tedy neomluvitelné, jestliže se nemodlí, protože má svůj den ve svých rukou. Ale lidé, kteří musí být od 7 hodin ráno v práci a vrací se v 17 hodin, a ještě musí vyprat a chodit po nákupech, si nemohou zorganizovat svůj den, jak by si přáli, jsou často zaneprázdněni jinými věcmi. Proto říkám: „ano, neměli bychom říkat ‚nemohu se každý den modlit hodinu, tři čtvrtě hodiny či půlhodiny, a tak se modlit nebudu‘. Řekněte si raději: ‚modlím se dvacet minut, půl hodiny každý den a jednou za týden si za to vyhradím dvě hodiny... Jinak ztratíte smysl pro modlitbu. Smysl pro modlitbu přece také trochu závisí na času, který jí věnujeme. Nemůžeme hluboce vstoupit do modlitby a vést modlitební život, pokud modlitbě věnujeme jen tu a tam pět minut. Víte, je to věc lásky k modlitbě. Ten nebo ta, kteří se rádi modlí pět minut tu a tam, nemají přece moc velkou lásku. Pokud nikdy nemůžeme strávit dvě hodiny se svým milovaným či milovanou, pak bych řekl: ‚Nežehňte se a nevdávejte. Protože budete povinni zůstat spolu dnem i nocí.‘ Ne – modlitba je nutná, ale její rytmus je věc dost osobní. Je potřeba se sejit se svým duchovním vůdcem, který jediný je oprávněn posoudit ‚dílo‘.

Zkrátka, můžeme poskytovat rady, ale tyto rady v podstatě nejsou vždy použitelné. Co mně vyhovuje, je mít v modlitbě určitý rytmus. Chci říci toto: V období bujné vegetace, v červenci, kdy jsou dovolené, se modlím každý den, ale mnohem víc se modlím v době postní, adventu a o velkých svátcích. To přece dává životu jistý rytmus a já myslím, že v postě a o Svatém týdnu je potřeba modlitbu zintenzívnit. Poslední tři dny tohoto období nedělám nic jiného, než se modlím, odmítám přijímat návštěvy i dělat osobní práci, odpovídat na korespondenci od rána do večera, čtu Písmo, připravuji se na liturgii, připravuji homilie, jsou to dny modlitby a postu. Právě to dodává našemu životu určitý rytmus. Luk nemůže být napjat pořád stejně. Je však třeba, aby byl stále trochu povolen. Je-li úplně uvolněn, nebudete moci vystřelit šíp. V jistých chvílích však musí být napjatější než v jiných. Myslím, že když církev požaduje jeden den v týdnu půst a abstinenci, v pátek, a čtyřicet dní během roku, je to dost a je to dokonalý režim. Neboť je v tom určitý rytmus. A ještě bych přidal v určitý čas, a myslím, že to bylo dost důležité a nyní je to trochu pozapomenuto, kvatembrové dny, tj. čtyřikrát za rok jsme drželi středu, pátek a sobotu jednoho týdne, abychom si připomněli, že celý křesťanský život je pokáním. Bez toho se nepostíme od Velikonoc až téměř do příštích Velikonoc. Také myslíme na půst v předvečer velkých svátků: Všech svatých, Vánoc. V předvečer Vánoc je hrozně těžké se postit, protože nás ládují vším možným. Dokonce i v předvečer Bílé soboty je pro mne hrozně těžké přesvědčit řeholnice z arcibiskupství: „Ne, dnes žádné jídlo.“ Už v poledne servírují velikonoční vejce. „Ne, až po večerním

obřadu.“ Je potřeba mít určitý rytmus a respektovat jej. Nedávat Ježíška do jeslí už dva dny před Vánoce. Ne, až po půlnoční mši svaté. Čas od času musíme bojovat o svůj duchovní život. Ale tohle jsou maličkosti!

Co si myslíte o panenském zasvěcení pro muže?

To nedává smysl. To neexistuje. Slib čistoty pro muže a pak zasvěcení formou slibu, to jde dohromady. Ale pronášet konsekrující modlitbu nad mužem tak jak se to dělá nad zasvěcenou pannou, to v tradici církve neexistuje. A biskup, který to dělá, dělá něco, co není podle církevních norem.

Muž samozřejmě může veřejně složit do rukou biskupa slib čistoty, ale to není panenské zasvěcení. Proč? Nesmíme zaměňovat role. Můžete mi namítnout, že i muž může být panicem. Ano, je to dokonce napsáno i v Bibli, ale je panicem jiným způsobem než žena. Proč? Zcela jednoduše. Dítě je počato a roste v lůně ženy, nikdy muže. Tím chci říci, že panenství, které také znamená absenci dětí v ženském lůně, je výhradně záležitostí ženy. Panictví nemá žádné lůno. Ale mluvmе vážně, panenství je ženou žité jinak. Není jiné ve svém duchovním významu: i pro muže je to totální zasvěcení se Bohu. Ale neplodit děti má úplně jiný osobní a citový význam pro ženu než pro muže. V páru jsou oba smutní, že nemají děti. Oba trpí. Ale trápení ženy má jinou barvu než u muže, protože u ní se přidává ještě určitá provinilost. Je to její vina – což ostatně není vždy pravda. Jestli tedy církev vyhrazuje panenské zasvěcení ženě je to proto, že symbolika panenství je pro ženu jiná než pro muže. Zasvěcení je také záležitost symbolická a chce říci: ať se žena zasvětila Bohu a nemá ani děti ani muže. To je jiný prožitek než u muže. Ostatně u národů, které si uchovaly přirozenou citlivost v sepětí s přírodou např. v Africe, dívky, které vstupují do řehole, cítí mnohem silněji než seminaristé, čeho se zříkají. Přírodní národy ještě mají tento smysl, který my vinou civilizace málem ztrácíme... A není nutné, abychom o něj přišli. Naprosto nesouhlasím s lidmi, kteří říkají, že žena a muž jsou vzájemnou kopií. Kdyby to byla kopie, pak by na této zemi existovala nesnesitelná jednotvárnost. Existuje ženství a mužství. Samozřejmě, že se doplňují, ale je něco, co je vlastní a specifické pro ženu, už od jejího těla a křesťanské a katolické náboženství je náboženstvím, kde se tělo a duše berou v úvahu společně. Křesťanství se týká také těla. Nechá se determinovat strukturou a morfologií těla, mužskou a ženskou psychologií. Je to ostatně také jeden z důvodů – ne jediný, ale jeden z nich – proč se kněžími stávají muži a ne ženy. Je to diskriminace nebo přednost? Ne, ale mužská symbolika je dávat život oplodněním, takže probouzet život v křesťanské komunitě je mužská symbolika. Neříkám, že je to jediný důvod: ve světské praxi církve je hlavním důvodem, že si Ježíš vybral za apoštoly, tedy kněze, muže. Někdo namítne: nemohl to udělat lépe, byl kulturně determinován. To je možné, ale tvrzení, že Ježíš nemohl udělat nic lépe, nepřijímám. Proč potom jednal se

ženami s takovou svobodou, že to každého vyvádělo z míry? A v této věci nebyl svoboden? To je přece síla, když Ježíš mluví se Samaritánkou nebo cizoložnou ženou, že je tak mimořádně svoboden vůči ženám, že se nejdříve po svém zmrtvýchvstání ukáže Marii Magdaléně, která se, jak říkají východní křesťané, stává apoštolkou apoštolů a poslem poslů.

To je přece síla, že to byla Marie Magdaléna, která řekla Petrovi: „Byl vzkříšen!“ a ne Petr Magdaléně. Když tedy byl vůči ženám natolik svoboden, že se nad tím pohoršovali i jeho učedníci, proč tedy neriskoval ještě jedno pohoršení navíc tím, že určí pro kněžství ženy? Neudělal to. Můžete namítnout, že to je negativní argumentace. Je to vůle Kristova, je to světská praxe církve západní i východní. A navíc je tu také určitá mužská symbolika. Žena nosí život v sobě. Život klíčí v jejím lůně, ona je, chcete-li, ponořená do sebe, to je mateřství. Otcovství probouzí život jinde. Nebo jinak: kněžská služba probouzí život v duších. Proto kněz, který vysluhuje svátost smíření ji nemůže dávat sobě samému. Nemůže probouzet život sám v sobě. Musí k tomu mít jiného kněze, který mu ji udělí. Je tedy určitá jinakost v mužství a mužské plodnosti. Chcete-li si přečíst něco o roli ženy v Bibli, v církvi a liturgii, je nejlépe vzít knihu, která je už delší dobu na trhu – „Žena a spása světa“ od Evdokimova. Neexistuje lepší kniha. Je těžší k pochopení, protože si pohrává se základními symboly. Evdokimov je východní křesťan, Rus, ale Rusové a východní církve mají mnohem víc než my smysl pro tyto základní a lidské symboly. My jsme se stali Američany, chci říci stejnopohlavní (unisex). Ale Rusové ne, lidé z Východu ne. Jsou bohatší než my. My se k tomu po jisté době vrátíme, protože se život stane tak jednotvárný, až uvidíme, že se všichni oblékají stejně a mluví stejnou řečí. Pak poznáme, že je to ochuzení, a to tedy opravdu je.

Tím neříkám, že nemá být emancipace ženy, ale náš problém nemá s emancipací ženy nic společného. To je jisté, že žena není emancipována, jak by měla být a že nemůžeme užívat žádné církevní, liturgické ani jiné argumenty, abychom ji udržovali na nižší úrovni. Ale nesmíme zapomínat, že kněžský úřad závisí na životním stavu a svatosti: slouží k posvěcování. Posvěcování a svatost nejsou ve službách úřadu. Kněží tam jsou kvůli svatosti lidí, a tedy také zasvěcených panen. Je důležité vidět, že v církvi je Marie větší než Petr. Marie stojí nad Petrem a základem církve je její mariánská dimenze. Její „petrovská dimenze“, abych tak řekl, je až druhého řádu, méně důležitá. Marie je mnohem větší než Petr. Marie nosila a porodila Církev. Petr prostě jako dirigent držel taktovku, ale Marie hrála tu hudbu. To je něco jiného. Dejme si pozor a nezaměňujme úlohy. Mně připadá krásné, že Marie, která dala život Kristu, přijímala pravidelně eucharistii z rukou apoštola Jana – tedy méně důležitého než ona – když s ním pravděpodobně bydlela v Efezu. Vždyť v Betlémě dávala světu celého Krista. Potom přijímala z Janových rukou. To je ten vztah mezi ženou a

mužem, mezi svatostí a úřadem. Tak ty nebo ti, kteří jsou mnohem světlejší než biskup či kněží, nastavují ruce, aby přijímali eucharistického Krista z rukou hříšného kněze. Nezaměňujme věci.

Tedy panenské zasvěcení pro muže v liturgickém smyslu nikoli, třebaže se také muži zasvěčují Bohu skrze panictví. Netřeba se zbavovat toho, co máte v řádu stvoření jako privilegium. To musíme bránit.

Proč se v některých diecézích přijímají k panenskému zasvěcení bývalé řeholnice a v jiných ne? Neměly by se diecéze více sjednotit, pokud jde o kriteria přijetí?

Já ve své diecézi Malines–Brusel nikdy jako kandidátku panenského zasvěcení nepřijímám řeholnici či ex-řeholnici. Je to diecézní ustanovení. Mohl bych je přijímat, ale nechci. Podle mne by pro osobu, která složila sliby chudoby, čistoty a poslušnosti v nějaké řeholní kongregaci a která se z jistých důvodů, jež uznávám, rozhodla v komunitě nežít, ale dál pokračovat v životě zasvěceném, bylo normální cestou skládat soukromé sliby. Dodržovat však jen jediný slib čistoty tam, kde předtím žila podle tří slibů a teď se omezit jen na jeden a předkládat to církvi jako zvláštní a veřejné zasvěcení, to nejde. Druhá svatba není tak důležitá jako ta první. Je mi známo, že se to v jiných diecézích dělá, já to nedělám a nebudu dělat. Jisté je, že podle světového a univerzálního práva si biskup ve své diecézi může stanovit podmínky pro přijetí panny. Nebo jinak: církve mi nezakazuje, abych to zakázal. Ostatně si myslím, že tu hraje roli i otázka symboliky: nikdy nepostupujeme od toho, co je širší k užšímu, ale spíš od užšího k širšímu. Stejně tak v řeholi existuje jistá regule, jež tvrdí, že není samozřejmé, aby se kartuzián stal benediktinem, ale benediktin kartuziánem ano. To není totéž, ale téhož řádu. Co se týče zasvěcení, připouštím, že jde o diecézní pravidlo a já ho jiným nevnučuji, ale myslím si, že jsou diecéze, kde se to také nedělá.

Další věc je také důležitá: není zapotřebí, aby byl někdo, kdo opustil řeholi, před veřejností biskupem téměř poctěn. A i kdyby se zřekla slibů, jež složila do rukou matky představené z těch nejlepších důvodů na světě, není nutné, aby dostala to privilegium, že je skládá do rukou biskupa! Přece nebudeme převracet situace. To není trest, to je také bezpečnostní opatření. Je to výběrové kritérium. A potom si myslím, že Bůh, který „zvláště miluje ty, které přicházejí, aby...“ Jisté miluje každého, ale myslím, že přednostně ty, které přicházejí s první svvězestí, poprvé, a to aniž bych soudil ty ostatní. K zasvěcenému panenství patří také aspekt první svvězestí.

Máte na mysli věčné sliby nebo také časné?

Jde o každou řeholnici, která veřejně skládala sliby. Něco jiného je, když někdo složil soukromé sliby, o kterých nikdo nevěděl. Neboť se soukromými

sliby nevstupujeme do řádu, zůstáváme ve světě. Hodně zasvěcených panen mělo před zasvěcením soukromé sliby a to je velmi dobře. Ostatně mnoho panen složilo tři sliby, i když zasvěcení se týká jen jednoho ze tří. Na čem tedy záleží: zda veřejně před církví daly slib věrnosti nějakému řádu.

Připojuji ještě další důvod: musíme si uvědomit, že když např. uvedeme do praxe pravidelné zasvěcování řeholnic, které odešly od svých kongregací, veřejně před církví, lidsky vzato by to nebylo přijatelné pro samotné řeholní kongregace, pro jejich představené a spolusestry. Musíme zůstat lidmi.

Jak rozumíte § 2) kánonu 604 týkajícího se práva na sdružování?

Omlouvám se, ale neznám nazpaměť druhý paragraf kánonu 604, existuje 1500 kánonů.

„...mohou se sdružovat...“

Ať to činí! Nemohou zakládat něco jako viginarium, jako je presbyterium. To neexistuje. Ale sdružení, proč ne? Všichni věřící, i ti nezasvěcení Bohu, se mohou sdružovat. To je základní právo.

Existuje oficiální překlad Obřadu do vlámštiny?

Ano, existuje i knižně, dnes ráno jsem ho měl v Holandsku.

Děkuji za upřesnění smyslu zasvěcení. Často se mluví o svátosti svěcení a svátosti manželství. Co z toho je zasvěcení?

Ale to je jasné: zasvěcení není svátost. Nespadá do linie křest, biřmování, eucharistie... V klasické teologické terminologii to nazýváme svátostinou. Tím je řečeno, že je to událost, obřad, který se zvnějšku hodně podobá svátosti. Skládá se stejně jako svátosti z gest, znamení, slov. Všechny svátosti se skládají z gesta, materie a slova. Bereme vodu, lijeme ji (to je gesto) a říkáme: „Já tě křtím.“ To je struktura svátosti. Panenské zasvěcování má také gesto, vkládání rukou a slovo – konsekrační prefaci. Zvnějšku se to podobá svátosti, ale není to svátost. Rozdíl mezi nimi je ten, že svátost čerpá svoji sílu moc a účinnost aktu samotného od Krista, bez ohledu na zásluhy toho či té, kteří ji přijímají (ex opere operato). Tím je řečeno, že svátost je platná a je skutečnou svátostí, i když jsme špatně připraveni, protože to, co působí, je Kristova moc. Když se ze špatné přípravy stane dobrá, může se potom účinnost svátosti zvýšit. Tomu říkáme oživení svátosti. Svátostina nečerpá svou moc z Krista, odmyslíme-li schopnosti či dispozice inspirované Duchem Svatým, ale svou moc získává z modlitby církve a dispozic toho či té, kdo ji přijímá. To je tedy důležité. Modlitba církve je vždy vyslyšena, ale je to přesto jiné než „Kristova moc“. Svátosti se vysluhují, jak se říká „in persona Christi“. Je to Kristus, který křtí, je to Kristus, který biřmuje, je to Kristus, který odpouští hříchy, ale není to přímo Kristus, který zasvěcuje pannu, je to církev, která zasvěcuje pannu, samozřejmě, že silou milosti. Není to

však vlastní a osobní akt Kristův, je to úkon vlastní církvi, která je Kristovou snoubenkou, jež je s Kristem spojena. Církev nemá žádnou účinnost, žádnou moc sama ze sebe, vše čerpá z Krista. To je však něco jiného: není to svátost, ale svátostina. Je to tedy mnohem víc než libovolný úkon zbožnosti někoho, kdo by sliboval čistotu do rukou svého kolegy či představené panen. To je úplně jiné, protože to není církev, jakožto ten, kdo se modlí, je to člen církve, který se modlí nad jiným. Při panenském zasvěcení je to církev jakožto ten, kdo prosí.

Ale co když jde o soukromé sliby?

Jen vy sama skládáte soukromé sliby. A Bůh je přijímá. To vy skládáte soukromé sliby, samozřejmě v síle Ducha Svatého, který ve vás vzbudil dobrý úmysl, ale když skládáte soukromé sliby, nejde o modlitbu církve. Soukromé sliby jsou prostě toto: řekneme někomu, např. knězi nebo dokonce Bohu přímo, bez prostředníka, že slibujeme například chudobu, čistotu, poslušnost.

Církev za to nezodpovídá?

Ne. Někdy se to koná při Eucharistii a tam tedy je přímluva církve, ale stejná pro tuto osobu i ostatní účastníky. Existují stupně účinnosti. Nejdůležitější je svátost. Ta působí vždycky. Pak svátostina, která se jí silně podobá: viděno zvenčí se skládají ze stejných prvků. Je to církev, která se modlí a když se církev modlí, tak také působí. A pak jsou soukromé úkony zbožnosti, které mohou konat a které jsou rovněž důležité. Podobný rozdíl existuje mezi modlitbou breviáře, která je oficiální modlitbou církve – tedy je účinnější – a recitace modlitby, kterou jsem sám složil. Tím neříkám, že to poslední nemá žádný význam. Liturgická modlitba církve je však vždycky důležitější, účinnější než soukromá modlitba. Přináší zaručené plody. Při modlitbě církve se neopíráme o vlastní zásluhy. Jsem-li tedy při modlitbě breviáře roztržitý, modlí se ve mně církev. Tím není řečeno, že máme být při modlitbě breviáře co nejvíc roztržiti. Tím se říká, že když jsme roztržiti nebo když mniši při kompletáři usnou, církev v modlitbě pokračuje. Panenské zasvěcení není svátost, ale svátostina. Panenské zasvěcení je tedy víc než soukromé sliby.

Například žehnání opata či abatyše také není svátost. Je téhož řádu jako zasvěcení panen. Je to však pro jiný účel. Zasvěcení abatyše není panenské zasvěcení, protože abatyše už pravděpodobně panenské zasvěcení přijala předtím, podle toho, jaká tradice se v řádu zachovává, protože v mnoha řádech se panenské zasvěcení neuděluje. To se dá pochopit. Je to věc značně delikátní, zvláště v naší době, kdy dívky vstupují do řehole po své konverzi – a to vůbec není výjimka – a kdy jim musíme říci, že nemohou přijmout panenské zasvěcení, protože nějaký čas žily manželsky a každý to ví. Neboť jedna z podmínek pro panenské zasvěcení je, že nesmí předcházet manželství ani zjevný partnerský život. Text neříká, že je nutná tělesná neporušenost, že žadatelka nikdy neměla

sexuální vztah, i když symbolický, lidsky a nábožensky hluboký význam se týká těch, které vztah nikdy neměly. Církev neklade absolutní podmínku, že nikdy v životě se to nesmělo stát. Když však do řeholních či mnišských řádů, kde se obvykle panenské zasvěcení přijímá, vstupují dívky, které už za sebou mají všelijakou minulost, ale hluboce se obrátily a mohou se stát opravdovými světicemi, musíme jim před celým světem říci, že nemohou přijmout panenské zasvěcení. A potom, třeba za půl roku, najednou jiná dívka panenské zasvěcení přijímá. Ta první dívka musí být moc pokorná, aby tohle přijala. Proto se v některých řádech panenské zasvěcení nedává. Někdy se ale nepovoluje vstup do řádu ani těm, které nějaké sexuální vztahy měly. To je tvrdé, ale existuje to. Např. některé řády trapistek, hlavně mladá společenství, to nepovolují. Je to tvrdé pro dívky, které chtějí vstoupit, protože pro chlapce to neplatí. Ale je pravda, že chlapci nemají panenské zasvěcení.

Nezaměňuje někdy církev životní stav za službu v církvi?

Je mi jasné, na co se ptáte: proč se například nesvětlí na kněze ženatí lidé? Proč se knězem může stát jen celibátník?

Celibát je vskutku životní stav a kněžství je služba. To není totéž. Latinská církev závazně a východní církev s doporučením (nezavazuje, ale upřednostňuje), požadují od kněží, aby byli celibátníky a učinili slib čistoty ještě před vysvěcením na kněze. Normální je – a na to musíme v semináři dohlédnout – že si volíme panenství a slib čistoty ne pouze pro kněžství, ale pro ně samotné. Já kladu silný důraz na to, aby byl seminarista dotazován, zda si zvolil čistotu jen proto, aby se stal knězem nebo lépe, zda má charisma čistoty.

Nemá se říkat: „Beru to jako něco navíc, protože to církev žádá.“ Takhle to může mít po nějakém čase neblahé, katastrofální důsledky, hlavně v době jako je naše, kdy váháme a klademe si otázky jako: „Proč? To není tak důležité, proč ne ženaté muže?“

A kněží, kteří si nezvolili čistotu pro ni samotnou jako charisma, se po nějaké době dostanou do neřešitelných obtíží, stále se na ně útočí stejnými otázkami: „Ale proč? Církev nemá právo... atd.“ a budou z toho nešťastní. Neříkejme, že církev někoho nutí k celibátu kvůli kněžství. Raději říkejme, že si církev vybírá kněze z těch, kteří mají charisma čistoty. I když je to pro mnohé obtížné, církev učinila historické rozhodnutí, za něž před Bohem zodpovídá – požadovat od kněží celibát. To nikdy nebylo snadné. A nyní ještě mnohem méně. Plně chápou ty, kteří s tím mají problémy. Ale co když církev uvnitř cítí, že pro království Boží je lépe udělovat kněžství jen těm, kdo mají toto charisma, tento dar...? Tam se totiž čas od času nachází ona potíž: kněz ještě před přijetím svátosti kněžství má navíc vybojovat slib čistoty, který se neuděluje. A to přináší obtíže. Je třeba ověřit motivaci. Kdybyste se nestával knězem, znamenal by pro vás něco dar

čistoty? Ano, protože mi to něco říká. Tak tedy můžete být přijat. Pokud však odpověď zní: „Ne, dělám to jen proto, že to církve požaduje,“ já bych takovému seminaristovi řekl, že nemá být připuštěn.

Dnes si už v seminářích nemůžeme dovolit předpokládat celibát: kandidát bude souhlasit, protože se chce stát knězem, ne? V současné době slibuje budoucí kněz čistotu při jáhenství, tedy při první etapě svátostné služby. Já bych se spíš přimlouval za to, aby mladý seminarista sliboval čistotu rok či dva předtím a až potom se stal jáhnem a knězem. Nyní je to pomícháno. Dřív byly věci jasnější: ještě před několika lety se slib skládal při podjáhenství, které ještě není svátost. Tedy půl roku před jáhenstvím. Asi se to tak udělalo jednak proto, že podjáhenství už neexistuje jakožto stupeň. Jednak aby se jednalo stejně se všemi jáhny včetně stálých jáhnů, kteří se nikdy kněžimi nestanou, ale kteří, pokud se do jáhenství neoženili, musí slíbit čistotu.

Je to základní rozlišovací kritérium, není jediné, ale v latinské církvi je rozhodující. Pokud se kněz před svou ordinací úplně nerozhodl, že bude zachovávat celibát a je tedy k tomu nezpůsobilý, je po ordinaci v rukou Božích. Psychologický, lidský, biologický vývoj těla neodpovídá vždy tomu, co bychom si přáli. To znamená, že pak kněz může zažít velmi obtížné období skoro mimo svoji zodpovědnost. Proto se vždycky dívám na základní volbu a hluboký úmysl tohoto kněze, a ne na jeho eventuální selhání. Ne že bych je akceptoval, ale když narazím na někoho, kdo mi pokorně a jako hříšník občas se slzami v očích přijde říci: „Pro mne se to stalo skoro nemožné,“ musím mu odpovědět: „Ale tak přijmi ten svůj stav hříšníka a zkoušej to dál.“ A tak po celou dobu, kdy v nich přetrvává ten hluboký úmysl, vidím, že tito kněží jsou hříšníci, kteří potřebují odpuštění, ale že jsou to opravdoví kněží. A tedy je třeba k nim přistupovat s milosrdenstvím. Pro ně to může být velmi tvrdé. Hodně tvrdé situace však mohou nastávat i pro toho, kdo žije v manželství. Když v kanceláři potká ženu, která je inteligentnější a přitažlivější než jeho manželka a když selže. Pokaždé, když chudák muž přijde se slzami v očích a řekne: „Je to moc silné. Nemohu ji nemilovat, ale chtěl bych své manželce zůstat věrný, trápí mne to, zmítám se v tom a jsem rozerván“, nikdy neřeknu, že tento muž je velký nevěrník. Je hříšník. Pro kněze nebo řeholnici je to totéž. Je samozřejmě nutné brát v úvahu i míru opatrnosti během života, nevystavovat se všem rizikům a všem možným a představitelným pokušením. V naší době je to trochu moc svobodomyšlné. Říkám například kněžím: „Když jedete na dovolenou jen s jedinou ze svých spolupracovnic, i když je to ve vší počestnosti, vystavujete se nemožným situacím.“

Je třeba být seriózní. Tu a tam si říkáme, zda toto pravidlo nepozměnit, abychom měli víc kněží. Já si to nemyslím. Snad jich budeme mít víc ty první roky, několik pozdních povolání, ale všechny ostatní církve, které neukládají

celibát – jako jsou protestanté a anglikáni – mají stejně málo povolání jako my. V tom tedy problém nespočívá, ale v obtíži života hluboké víry, nutnosti žít s Neviditelným a nikdy nemoci kalkulovat. Jako kněží nikdy nemáme výsledky. I když se občas ptáme, zda by se to nemělo změnit, myslím že církev má určitý vnitřní smysl, určitý vnitřní radar: cítí, že právě tady se nachází Boží království i se všemi obtížemi, které s tím souvisí.

Je jáhenské svěcení vyhrazeno mužům?

Ano. Tedy existuje několik forem diakonátu. Liturgický diakonát pravděpodobně v prvních dobách ženám nikdy udělován nebyl. Liturgickým diakonátem se rozumí kultovní služba u oltáře spojená se svátostmi. Charitativní diakonát, služba chudým, byl ženám vskutku udělován. To je skoro jisté. V církevní tradici byl kult vyhrazen mužům.

Proč je panenské zasvěcení vyhrazeno ženám?

Protože žena je symbolicky i tělesně víc pannou než muž. Mnohem viditelněji, než muž nosí následky manželského života. Otcovství se musí dokázat, mateřství je zřejmé ihned.

Co je úkolem člověka, který má v diecézi na starosti povolání k zasvěcenému panenství?

Úloha vedoucího pro povolání v diecézi? Má rozsah i meze, které mu určí biskup. Když někoho deleguji za spirituála, který zodpovídá za zasvěcené panny a kandidátky, má takové pravomoci, které mu udělím. V podstatě by to biskup měl dělat sám, ale může tuto práci s někým sdílet. Např. řekne: „Ty budeš informovat veřejnost, budeš dělat výběr kandidátek, doprovázet je, ověřovat jejich povolání, vést je při jejich formaci, abys viděl, jak postupují a doporučíš je k zasvěcení.“ Biskup také může říci, že si vyhrazuje rozlišení a posouzení povolání zvláště při rozhovorech, které se zasvěcenou vede.

Spirituál je vůči zasvěceným pannám, uchazečkám a kandidátkám ve stejném postavení jako rektor semináře vůči seminaristům. Je to rektor, který je přijímá, zkoumá povolání, provází je při formaci, posuzuje jejich schopnosti, je to on, kdo v součinnosti s profesory v semináři dává biskupovi závěrečné stanovisko. On také, až přijde ten den, doporučuje seminaristy ke kněžskému svěcení. Spirituál zasvěcených panen má, dle mého názoru, stejnou funkci jako rektor semináře nebo vedoucí stálých jáhnů. Může také v rámci skupiny zasvěcených panen pověřit jednu z nich, která je volná a má k tomu schopnosti, animováním, koordinováním či organizací a také se jí může dotázat na její mínění ohledně kandidatury. Přesto však čekatelství není předmětem kooptace. Je to biskup, kdo volí kandidátku, je to on, kdo říká: „Přijímám tě.“ Panny tedy nedělají žádnou kooptaci. Nejsou to panny, které povolávají, ale církev. U jáhnů je to totéž. Jáhni nerozhodují o nových jáhnech. Mohou vyjádřit svůj názor, ale nejsou

kompetentní rozhodovat. Biskup není povinen shromáždit všechna vyjádření a vyvodit z nich matematický závěr. Biskup sám zvažuje a nese za přijetí někoho za kandidátku zasvěceného panenství či kandidáta stálého jáhenství či kněžství mravní zodpovědnost. Jistěže tam, kde se vyskytnou vážné námitky ze strany těch, kdo měli s kandidáty první kontakty, obvykle jako biskup tyto pochybné kandidáty nepřijmu. Čas od času se však může vyskytnout nějaká neslučitelnost mezi profesorem semináře a studentem.

Proto si u těch kandidátů, kteří by mohli být předmětem různých veto od těch „moc katolických“, vyhrazuje konečné posouzení biskup.

Přesto však jsou vyjádření požadována, myslím, že je dobré, když se k novému kandidátu jáhenství či kandidátce pro zasvěcené panenství vyjádří již vysvěcení jáhni či panny již zasvěcené, které mají zkušenost s tímto životem, také se jejich mínění čas od času vyžaduje. Jiná věc je kooptace. Vezměme např. diakonát, který je po své obnově církevní službou dosti mladou. V této době, kdy ještě v současné církvi trochu hledá svoji tvářnost, mohou se vyskytnout protichůdné pohledy.

Můžeme např. mít případ člověka silně angažovaného v charismatickém hnutí, hodně vertikálního, muže modlitby, muže liturgie, modlitebních skupin, biblické skupiny, se spíše intenzivní vnitrocírkevní činností. Ostatní jáhni, již vysvěcení, myslí, že diakonát je především službou chudým, navštěvováním lidí, nemocnic, vězení, že je k tomu potřeba člověka, který je v kontaktu se světem a ne charismatika: jedním slovem aktivistu.

Pokud si nedáme pozor, pak tito jáhni svými názory, které jsou oprávněné, protože kandidát nemá takovéto dary, kontakty a lásku k bližnímu, značně riskují, že přehlédnou jedno krásné jáhenské povolání. Pokud jde o mne, říkám: „Ne!“ Myslím, že jáhen může oprávněně být člověkem na rozhraní, který navazuje kontakty se světem, ale nikdy bych neřekl tomu, kdo má dar modlitby a duchovního vedení, že se nemůže stát jáhnem, pokud se nezřekne toho svého, i když v tom požadovaném není příliš zdatný. Vždyť jsou kněží, kteří moc nedovedou navazovat kontakty. Jiní pracují jako na galejích, ale už se nemodlí.

Je potřeba být ke všemu otevřený, ale zachovat si osobní charisma. Pro uchování jisté plurality v povolání je důležité, aby to byl biskup, kdo rozhoduje. Samozřejmě, že i biskup si musí dát pozor, aby neupadl do pasti stranicství.

Co si jako belgický primas myslíte o problému některých diecézí, jako např. Tournai, které zásadně odmítají zasvěcování panen? Co byste na své úrovni mohl udělat pro otevření dialogu o tomto problému a co radíte těm, které se obávají, že jim jejich biskup panenské zasvěcení odmítne?

Hlavní zásadou je, že jen biskup zodpovídá před Bohem za svoji diecézi. Musí být v jednotě se svými kolegy a papežem, ale před Bohem je přímo

zodpovědný. Nemusí skládat účty jiným, ba ani papeži. Kristu musí skládat účty z toho, co koná. Tím je řečeno, že pokud biskup, z nevímkakého důvodu usoudí, že ve své diecézi nebude zasvěcovat panny, je to jeho právo. Nikde v církvi se neříká, že všichni biskupové „musí“ ve své diecézi zorganizovat panenské zasvěcení. Stejně jako se nikde nepraví, že všichni biskupové světa musí ve své diecézi akceptovat stálé jáhenství. Jsou ještě diecéze, kde stálé jáhenství neexistuje. Je to trochu škoda, ale je tomu tak. Nástupci apoštolů mají jistá privilegia.

Jasně, že si myslím, že nebude možno pořad odmítat bez závažného důvodu až do konce věků stálé jáhenství nebo zasvěcování panen v diecézi. Mohou však v takové diecézi být důvody, které neznám.

Já vám uvádím důvody pro diakonát. Některé africké diecéze je však neakceptují. Důvody, které předkládají, jsou tyto: stát se jáhnem v Africe znamená stát se někým důležitým, šéfem, a dokonce je možné se oženit.

Představí se nějaký člověk, který se moc chce stát představeným a jak se už mnohokrát prokázalo, vede to k jáhenským povoláním, která nejsou úplně v pořádku: víc se totiž chtějí stát vedoucími než jáhny. Tak biskup, který se rozhodne, že ve své diecézi nebude mít jáhenství, má úplně pravdu pro dobro církve.

Mohli by mít i jiné důvody. Někáký biskup si může říci: „S ohledem na nejistotu a fakt, že se tento institut teprve hledá, také vzhledem k tomu, že nemám žádného představeného, který by byl dostatečně poučen a na výši v tom, co obnáší povolání panen – a já nechci přijímat panny, které nejsou ani připravené ani vyzkoušené – počkám, až narazím na někoho, kdo bude do věci více zasvěcen.“ Nebo třeba biskup naráží na určitý odpor ze strany generálních vikářů. Nebo třeba ještě dobře nevidí, jak zasvěcené panny najdou svoje místo ve světě řeholnic, mnišek a klášterů, sekulárních institutů a pomocníků v pastoraci. Pokud biskup dobře nevidí, je možno jej osvitit, ale není možné ho nutit. Jakožto belgický primas nemám žádnou pravomoc v žádné jiné diecézi. Ostatně titul belgický primas už neexistuje. Je to muzeální kousek. Co naopak v Belgii i jinde existuje, je předseda biskupské konference. Jsem předsedou biskupské konference. Tím je řečeno, že – striktně právně vymezeno – mohu některé věci, které ostatní biskupové nemohou. Například mohu navrhnout agendu biskupské konference. Každý ví, že agenda je důležitá: mohou se do ní dát věci, které ostatní nechtějí nebo nedávat tam věci, které by ostatní chtěli. Je to určitá pravomoc, ale dost omezená. Mohu samozřejmě reprezentovat biskupskou konferenci před ministerstvy, státem, králem a Vatikánem. Obvykle se předseda biskupské konference zúčastňuje synodů. V ničem však nemůže zasahovat do vnitřních záležitostí jiné diecéze. I v případě, že všichni biskupové až na jednoho budou v jednom bodě zajedno, nemůže jej předseda přinutit, aby se připojil ke

společnému rozhodnutí. Výjimky z tohoto pravidla stanovené Římem existují pro případ, kdy rozhodnutí přijaté dvěma třetinami biskupů konference může být uloženo opozičním biskupům. To se však užívá jen ve zcela výjimečném případě, zvláště, když fakt, že jeden biskup se nebude řídit rozhodnutím, by mohl mít vážné důsledky pro celou zemi.

Obvykle nezasahují. To věřící nevědí. Píší arcibiskupovi a kardinálovi kvůli všemu. Kvůli slavnostnímu přijímání ve středních Flandrech, kvůli biřmování, jež odmítnul nějaký farář v Lucembursku, kvůli nějakému neznámému důvodu.

Lidé si představují, že církev je organizována tak nějak jako stát. Máte obce, okresy, provincie, regiony, Brusel, ministerského předsedu, krále. Pro belgickou církev jsem králem já. Vždycky se obracíme na toho nejvyššího. Belgická církev – to jsou diecéze spojené biskupem přímo s Kristem; a tito biskupové spolu s biskupy celého světa tvoří korunu apoštolů a uprostřed této apoštolské koruny je apoštol Petr v Římě. A tak to tedy není pyramida se schody, po kterých se musí vystoupit.

Ale abych se vrátil k otázce, jediná věc, kterou mohu udělat, je říci biskupovi: „Slyšel jsem, že... Máte k tomu nějaké důvody?“ A biskup mi uvede své důvody. I kdyby se mi tyto důvody zdály bezcenné, nebudu na něj vykonávat žádný nátlak. K tomu nemám právo. Nemohu tedy vnutit panny biskupovi, který je odmítá: jak by je potom mohl nazývat dcerami? A těm, které jsou v přípravě, radím: „trpělivost“. Pro Boha není nic nemožné. Snad je to vnitřní očišťování touhou po panenském zasvěcení.

Ale není třeba chodit za mnou: já vás nebudu přijímat; chci, aby dcery zůstaly u svých rodičů. Nebudu „odchytávat holuby“ z území někoho jiného. V církvi se to tak nedělá. Jsme velmi přísní. V respektu jedněch ke druhým jsme velmi přísní. Každého považujeme za zodpovědného za svoji diecézi a to přináší dobré ovoce. To činí každého biskupa zodpovědným. Dodává to velký cit pro soudržnost, kolegiální. Jinak by to bylo stádo ovcí s beranem v čele. To v církvi nedává smysl.

Naše povolání je kontemplativní a tento život ve světě se nedá improvizovat. Myslím, že nestačí se modlit jen ve chvílích vyhrazených modlitbě; celý život se musí stát modlitbou. Není nutná také formace k tichu a naslouchání?

To je zahrnuto do formace k modlitbě. Nemůžeme se modlit bez ticha.

Nemohl byste vy, který tak dobře znáte povolání k zasvěcenému panství, o tom mluvit s belgickými biskupy? Zdá se, že někteří tomu vůbec nerozumějí.

To nemůžete vědět. Už jsme o tom vícekrát mluvili. Zasvěcené panství je starobylá církevní instituce, ale v současné době je nová; bude narážet na stejné obtíže a stejné krize růstu jako jáhenství. Jáhenství nebylo zavedeno do všech belgických diecézí ve stejné době a se stejnou intenzitou. Hlavně mezi kněžími a

ve veřejném mínění byli první jáhni nejprve zcela nepochopeni. Nyní, po 25 letech od svého zavedení, je v Belgii diakonát akceptován. Lidé viděli, jak jáhni fungují vlevo a vpravo, co dělají a co ne. Teď už jasněji vidíme místo jáhna ve farnosti. A přesto jsou ještě kněží, kteří to nechápou a říkají: „Co tady bude dělat?“ Někteří laici také říkají: „Není nutné sbírat smetanu z laikátu... to my musíme vzít církev do svých rukou.“ To však utichá. Kněží začínají víc a víc oceňovat služby jáhnů, protože jáhni jsou něco jiného než laici. Jáhen se svou ženou se v podstatě dává církvi na celý život, pro dobré i zlé časy. Někteří laici se dávají církvi pro dobré časy a ve zlých mohou odejít. Laik není povinen se ve farnosti angažovat *in aeternum*. Jáhen je však solidární s institucionální církví v dobrých i zlých dobách. Oženil se s církví a pronáší stejnou formuli, jaká se užívá při manželství („...budu tě milovat v dobrém i zlém, ve zdraví i nemoci, dokud nás smrt nerozdělí.“). To je něco jiného. Myslím, že pro panny to bude tentýž plán cesty. Možná ještě delší, protože je to méně viditelné, víc skryté. Pán však vede svoji církev... a on učiní, že se změní.

Přece však máme jednoho garanta, velmi spolehlivého. Jestliže celá církev shromážděná na koncilu, tj. všichni biskupové světa, se rozhodli obnovit a znovu uvést do světa zasvěcené panenství, nestalo se to bez účasti Ducha Svatého. Osobně si myslím, že panenské zasvěcení je v souladu s celou řadou nových požadavků doby, mimo jiné ženské nezávislosti, její emancipace, toho, že ona sama bere svůj život do svých rukou, toho, že má vlastní vztah k církvi, vztah angažovanosti v církvi stejně jako ve světě. Vždycky jsem si myslel, že jednou z nejhodnotnějších forem řeholního života pro naši dobu by byla nějaká forma moderních bekyň. Žily by spolu, a přece ne společně, každá ve svém domě, ale velmi blízko od sebe; vzájemně by si pomáhaly v duchovním životě, protože by uprostřed bekynátu měly modlitebnu, účastnily by se mše a přijímaly svátosti, ale po zbytek dne by se staraly o svou domácnost a chodily by pracovat jako ošetřovatelky, profesorky, učitelky.... Jako ve středověku panny – bekyně, které chodily za nemocnými a starými lidmi a které byly v domácnosti. Stále více si uvědomuji, že tato forma života, jak být a nebýt spolu v jistém typu mírného společenství, silně odpovídá touze mnoha dívek, které mají opravdové řeholní povolání, touhu po zasvěcení, po životě chudém, prostém, po životě pro druhé, touhu po životě v čistotě, ale které se necítí být přímo povolány do nějaké existující kongregace věnující se výchově či péči v nemocnicích a které se rovněž necítí volány ke společnému životu (v celách jedna vedle druhé).

Možná, že v naší době jsou dívky trochu víc nezávislé – což není ani nevýhoda ani hanba: stávají se osobami, které žijí svůj život ve společenství s druhými, ale s určitou nezávislostí. Mohli bychom také mít povolání zasvěcených panen, které jsou tak trochu ekvivalentem ženských kaplanů, kteří žijí ve farnosti několik pohromadě. Ale také existují pastorační asistentky.

Je na Bohu, aby nám ukázal cestu, ale já jsem se vždycky ptal, proč bekyně vymizely. Každou chvíli potkávám dívky, které mi popisují své povolání a já si v duchu říkám: „Ale to je přece bekynát.“ Na to by bylo potřeba, aby nějaký farář měl odvahu říci: „Shromáždil jsem kolem svého farního kostela několik mladých žen, které žijí v oddělených domech, každá někde pracuje a každé ráno a večer se chodívají do kostela modlit chvály.“ K tomu je třeba odvahy. Tu a tam to existuje. To je výborné; to je návrat k myšlence ze středověku, kdy existovaly členové kolegiátní kapituly, kteří se dvakrát denně chodívali modlit chvály do farního kostela. Jejich potomky či následovníky se stali kanovníci. Ale kanovníci prakticky vymizeli.

V Bruselu nejsou oficiálně jmenováni kanovníci, kteří by zpívali officium nebo kteří by se účastnili bohoslužby celebrowané biskupem. Úkolem kanovníků je v zásadě doprovázet biskupa, který má liturgii v katedrále. Naštěstí už nějakou dobu Jeruzalémská komunita (ne ta charismatická, ale ta z Paříže), která má v Bruselu pět či šest členů, mužů a žen, zajišťuje pravidelně dvakrát týdně, v pondělí a ve středu nešpory v katedrále s eucharistickou adorací. Když tam mám postní nešpory, jsou při tom ti „noví kanovníci“. Ani je o to nemusím žádat... Jsou tam a modlí se se mnou v chóru. A tak znovu objevujeme původní inspiraci, která se během času téměř vytratila. Znovu objevujeme smysl modlitby zasvěcených duší spojených s biskupem v katedrále, uprostřed lidu Božího. To je kapitula.

Jsou některé farnosti, kde má farář několik spolupracovníků, kteří se pravidelně chodí modlívát do kostela. Jsem si jist, že kdyby faráři z těchto farností měli odvahu slavit po několik měsíců či let své nešpory v kostele, věřící by tam za čas chodívali. Nešpory z farností vymizely, a dokonce i ze seminářů. V Bruselu už tak asi čtyři až pět let se po šest postních neděl slaví v 16 hod nešpory, na které jsou zvána monastická společenství. Těchto nešpor se účastní 500 až 600 lidí. Po nějaké době znovu objevíme hluboký smysl společné modlitby v katedrále. Trochu obtížněji se to však realizuje ve všech farnostech.

Godfried Maria Jules kardinál Danneels (1933-2019)

Ze setkání OCV Belgie a Lucemburska 9. března 1991

Z francouzštiny přeložila Slávka Bulíková

CELIBÁT V PRVOTNÍ CÍRKVI

Elisabeth Rees

To, co znamenal celibát pro křesťany prvních čtyř století na Blízkém východě, může pomoci i dnešní církvi objevit jeho hodnotu. Tito mužové a ženy obdrželi radostnou zvěst od prvních Kristových učedníků. Proto nám jejich písemné zprávy umožňují pochopit význam, který celibátu přikládal Ježíš a jeho blízcí. Celibát nikdy nebyl podmínkou služby: stačí jen připomenout příklad svatého Petra, první hlavu církve, jemuž Ježíš uzdravil tchýni.

Jak chápali celibát?

Písemné zprávy o židokřesťanských komunitách v Sýrii a Mezopotámii nám poskytují několik informací. Církev se v této oblasti zrodila z kázání prvních Ježíšových učedníků, kteří vroucně očekávali nový příchod Pána. Apoštolové, putující z vesnice do vesnice, jako oněch sedmdesát dva (srv. Lk 10, 1), ohlašovali radostnou zvěst a napodobovali Ježíše, který „neměl kam by hlavu složil“ (Lk 9, 58). Celibát je nejprve prezentován jako důsledek křtu: znovuzrození z Ducha vyžadovalo radikální odloučení od bývalých zvyků a původu. Rovněž tak ze křtu byly pro křesťany odvozeny chudoba, askeze a celibát.

V syrských křesťanských komunitách, kde se manželství považovalo za dobro, byli přesto celibátníci považováni za srdce a sloup církve. Nazývali je „solitéři“ a mohli složit slib celibátu jak v panenství, tak v manželství, kde s tím souvisela abstinence sexuálních vztahů.

Proč první křesťané v Sýrii měli celibát ve velké úctě?

Měli jasné vědomí, že Ježíš je dárce života. Mluvili o Ježíšovi jako o Spasiteli, stejně jako Řekové, ale mnohem raději jej nazývali Dárcelem života. V syřštině se překládá „tvá víra tě zachránila“ jako „tvá víra ti navrátila život“ (Mt 9, 22). „Dnes se vám narodil Spasitel“ je nahrazeno „dnes se vám narodil ten, který vám navrací život“ (Lk 2, 11). Řecký a pavlovský pojem „zemřít spolu s Kristem při křtu“ se během prvních čtyř století v Sýrii vůbec neobjevuje. Je zásadní rozdíl mezi negativním pojmem „být před něčím zachráněn“ a mezi pozitivním pojmem „darovat někomu život“ či „být zdrojem života“. V syrském Novém zákoně nenajdeme ekvivalenty řeckých sloves, která značí „vydat“, „vykoupit“, „spasit“. Tyto termíny jsou překládány výrazy jako „darovat život“, „oživit“, „být zdrojem života“.

Přijmout křest znamenalo sestoupit do Jordánu s Kristem a být stejně jako on naplněn Duchem Božím. V Sýrii panny (muži a ženy) následovali „Toho, který dává život“, „který oživuje“, odvracejíce se od toho, co Ježíš prohlásil za mrtvé („Nechte mrtvé pochovávat své mrtvé“ – Lk 9, 60). Láska byla pro tyto křesťany hnací silou k odhození toho, co tvořilo esenci jejich lidství, aby se mohli znova zrodit z Ducha, Dárce života. Ve *Skutcích Tomášových* – textu z počátku 3. století, modlí se Juda Tomáš otčenáš uprostřed pohanských posluchačů. Ve vzletné lyrické modlitbě mluví o svém celibátu těmito slovy:

*„Slyš, Pane, tvými slovy se modlím.
Konám tvou vůli. Bud' při mně až do konce!
Život jsi do mne zaséval od mého mládí.
Pozval jsi mne ke své hostině a já jsem přišel bez meškání.
Opustil jsem pole, pluh i ženu.
K hodům svatebním jsem byl pozván a oblékl jsem si bílý šat.
Kéž jej nepřestanu být hoden...
Nechal jsem v sobě vyschnout tryskající pramen:
Kéž spočinu u tvého zdroje života...
Ať se stane tvá vůle v celém mém bytí.“*

Z téhož období pocházejí dva dopisy Pseudo-Klementovy připomínající způsob, jímž muži a ženy v Sýrii dosvědčovali tuto teologii svým životem. Jedno je kázání pannám, druhé pojednává o místech, v nichž mají spát putující asketé.

První dopis začíná oslovením: „*Pannám, mužům a ženám, svatým a blahoslaveným, kteří učinili slib panenství pro království Boží, buďte pozdraveni! Neboť vy, mužové i ženy, kteří jste složili opravdový a upřímný slib panenství, musíte se ve všem přizpůsobit nebeskému království. Musíte vést boj o svatost, ovládnout žádosti těla' a takto zůstávat v Kristu Ježíši, posílení jeho učením a božskou Eucharistií'.*“

Pseudo-Klement pak popisuje jejich činnost: „*Někteří půjdou navštívit jiné panny, aby je povzbudili, četli společně Písmo, vyučovali, osvobozovali od zlého, tedy vše, co svědčí o pozornosti, jež těmto osobám věnují. Je užitečné a spravedlivé navštěvovat sirotky a vdovy, zvláště ty chudé, které se starají o děti... Je úctyhodné a chvályhodné navštěvovat bratry a sestry v Kristu, kteří jsou nemocní či sklíčení a přinášet jim úlevu skrze požehnání, snažně prosíce Boha o milost. Přicházejme k nemocným bratrům a sestrám! Bůh miluje ty, kteří nezapomínají na chudé, starají se o bratry a cizince.*“ Tak autor připomíná intenzivní život modlitby a pastorační péče, který vedli „celibátníci“ začátkem třetího století.

Také velcí syrští spisovatelé následujícího století se zabývají životem „celibátníků“. Ve svých *Promluvách* zdůrazňuje Afrahat, že tito mužové a ženy se proměnili v Toho, který je nazýván Kristem, připomínaje tím tvrzení sv. Pavla „A tak už není muž ani žena, vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši“ (Gal 3, 28):

„Ti, co zachovávají čistotu, přebývají ve stánku Nejvyššího. Jednorozený, který spočívá v lůně Otcově, bude radostí těch, kteří jsou sami. Jsou povoláni k boji, neboť, neohlížejíce se na to, co je za nimi, obrátili se k tomu, co je před nimi a za odměnu dostanou velké bohatství.“

Afrahat užívá tentýž výraz pro Krista, „Jediného“, a pro „celibátníky“, kteří jej následují.

Ze své jeskyně u Edessy popisuje sv. Efrém, mnich ze 4. století, Ducha Svátého jako ptáče vznášející se nad svými ptáčaty. Povolává panny a krále, čistě a přimlouvající se.

Pokračuje: *„Pohleďte, ti, kteří přijímají křest, stávají se pannami a zasvěcenými. Přišli, byli pokřtěni, oblékli se v ‚Jediného‘. Pohleďte na ty, kteří přicházejí k té, která je panna, se svými rodiči, dětmi, bohatstvím. Neboť každý, kdo je pokřtěn a oblékl se v toho, jenž je Jediný, Pán zástupů, zaujme místo mnohých, neboť Kristus se stává jeho pokladem.“*

Tato pasáž je úryvkem z 8. křesťního hymnu sv. Efréma „O zjevení tří králů“, svátku, při němž se ve východní církvi udílel křest. Tato báseň byla součástí Erémových exhortací pro kandidáty křtu.

V době Efrémově a Afrahatově bylo běžné, že při křtu se někteří stávali „pannami a zasvěcenými“. Tyto křesťany vázal ke Kristu zvláštní vztah, v němž reprezentovali „ty zástupy, které k nim přicházely“ a přimlouvali se za ně. Celibátníci měli účast na radosti „Jediného“ plynoucí ze srdce Otcova. Ve Skutcích Tomášových můžeme číst: *„Blažení jste vy panici a panny, vyvolení, neboť naleznete Království.“*

Země Blízkého Východu, kde se mluvilo aramejsky jasně dosvědčují kontinuitu mezi učedníky, kteří vzali doslova výzvu Ježíšovu, aby jej následovali v celibátu a v tom, že „nemají kam hlavu složit“ a zasvěcením k asketickému životu, který syrská literatura prvních století zdůrazňuje.

Jestliže jak Afrahat tak Efrém zdůrazňují, že manželství je dobrem, pak o celibátu mluví s mnohem větší výmluvností neboť se k němu oba zavázali. Nazývali se „solitéry“, protože opustili své rodiny a neoženili se, protože žili samotou, tak jak ji doporučovali ve svých listech sv. Pavel a sv. Jakub, a protože se oblékli v Krista, Jediného, aby jej získali jako poklad.

Synové a dcery této smlouvy vytvořili ve 4. stol. skupinu uznávanou církví ještě mnohem dřív, než byli nazváni mnichy či řeholníky. Někteří žili doma a jiní se sdružovali, aniž by se ještě oddělovali od zbytku Božího lidu.

Asketický život zasvěceného celibátu se neprodleně šířil do mnoha částí známého světa, od Blízkého Východu až po Galii. V Sýrii se zrodily dva typy následovníků: jedni byli putující učedníci, na které vzpomíná Pseudo-Klement. Často je nazýval „prosebníky“. To byli předchůdci potulných mnichů (gyrovagů?), o nichž se sv. Benedikt stroze zmiňuje ve své Reguli, a bratří kazatelů ve středověku. Druzí, „synové a dcery smlouvy“, „panici a panny“, žili a pracovali víc uvnitř církevní komunity než mimo ni.

Tak zasvěcený život, životní stav, který naplňoval všechny požadavky víry a křtu, byl míněn jakožto žitý uprostřed církve. II. vatikánský koncil oživil tuto základní intuici. Dekretem pro liturgii byl obnoven dávný ritus zasvěcování panen pro ženy žijící v místních komunitách.

Od II. vatikánského koncilu si velký počet žen v mnoha zemích světa (150 ve Velké Británii) zvolil tento styl života. V roce 2002 pracovní skupina anglikánského synodu ustanovila ve věci mužů a žen, kteří skládají slib celibátu v anglikánské církvi toto: „celibátníci skládají od nynějška sliby v církevní komunitě“. Nové právo je nyní uvedeno v anglikánském direktáři.

Je zajímavé, že v době, kdy je povinný celibát katolických kněží vážně zpochybňován, objevuje tolik křesťanů dar celibátu. Možná to svědčí o bohatství darů, které Duch Boží udílí církvi.

Elizabeth Rees přijala panenské zasvěcení pro ženy žijící ve světě v roce 1980. Napsala a vydala několik knih (zvláště Křesťanské symboly, Kořeny starověku, Keltští svatí, Průvodce po keltských místech a jejich svatých...).

Z francouzštiny přeložila Slávka Bulíková

ŠKOLA NASLOUCHÁNÍ

*Kázání přednesené o svátku Obětování Páně
při obřadu obláčky v kartuziánském klášteře*

„Po třech dnech jej našli v chrámě, jak sedí mezi učiteli, naslouchá a dává jim otázky.“ (Lk 2, 46)

Drahý příteli,

Obětování Pána Ježíše v chrámě je první z těch mnoha návštěv Syna Božího v domě Otce v čase jeho pozemského žití. Z evangelia se zdá, že Ježíš nikdy nechápe chrám jako místo modlitby, ale spíše jako místo slova – místo, kde se má naslouchat. Nejprve byl malým a mlčícím dítětem. Hned potom nám ho evangelium ukazuje jako chlapce, který naslouchá starším a přijímá jejich učení. V čase celého svého veřejného působení byl Ježíš tím, kdo učil vhod, a ne nevhod, a usiloval otevřít uši židovského národa.

Ve chvíli, kdy začínáš svůj řeholní život, chtěl bych tvou pozornost zaměřit na příklad, jaký nám dává náš Spasitel, jehož vůlí bylo, aby ho lidé vychovávali a vzdělávali. Později sám potvrdil, že u svého národa nenalezl sluchu. Zkusme se podívat, jak mnišský život, který dnes začínáš, je školou naslouchání. Neboť i my stavíme na tvé cestě mnoho překážek a ty můžeš zvítězit na cestě k cíli jen díky vytrvalosti, kterou je horoucí touha po setkání s Pánem.

Nejprve pohledme, co na toto téma říkají naše stanovy. Na mnoha místech kladou důraz na skutečnost, že samota není cílem sama o sobě, ale že slouží jedině tomu, abychom mohli uslyšet Boha ve svém nitru. Je to závažné téma, které se opakuje v rozmanitých podobách. Podobně jako prorok na hoře Chorebu, i my máme zaujmout postoj naslouchajícího – máme rozmlouvat s Božím Slovem. Musíme otevřít Bohu všechny dveře své duše, aby do ní mohl tiše vejít skrze mlčení. Máme se jako klidná jezerní hladina stát nezkrasleným obrazem Krista. Všechny tyto obrazy se pokoušejí naučit jedné věci; jak řekla sestra Alžběta od Nejsvětější Trojice, musíme se stát plně „enseignable“ – schopni přijmout učení“. Musíme se stát vnitřně svobodnými, nemůžeme znečišťovat svou duši halasem a aktivitou, ale musíme se stát bdělými a připravenými k rozpoznání často tak subtilních známek přítomnosti Pána mluvícího k našemu srdci.

Naslouchání druhému člověku nás připravuje na naslouchání Bohu. Naše stanovy kladou důraz na dobrý vztah k bratřím, když s nimi rozmlouváme, na to, jak se k nim chováme. Musíme vědět, jak jim naslouchat a snažit se jim

porozumět srdcem i rozumem; musíme se povznést nad zdání a nevzrušovat se tím, že oni se mohou ke stejným problémům postavit různě. Tak nám stanovy představují celou nauku o tom, jak máme naslouchat. Naslouchání jiným není jistě cílem našeho života, ale způsob, jakým jednáme se svými bližními, cvičí naše srdce v mlčení k tomu, abychom byli schopni přijmout tajemství druhého člověka. Nehledě na okolnosti nemůže být pro nás nejdůležitější znalost toho či onoho, ale skrze každou znalost máme odkrýt hloubku srdce toho, kdo k nám mluví. Jestliže toho nejsme schopni v případě bratří, které vidíme, jak toho můžeme být schopni v případě Boha, kterého nevidíme?

To jsou jen krátké, ale dostačující ukazatele k tomu, abys viděl, jak se dotýkají jádra našeho života v samotě. Tato samota nespočívá totiž v zavření se mezi čtyřmi stěnami, abychom se úplně odloučili, nebo abychom odmítli přístup druhým, v tom, abychom se snažili za každou cenu být jen sami se sebou. Naopak, samota je privilegovaným místem, kde je možno naslouchat, je to místo mlčení, ne opuštění. Je to území jednoty se skutečností, kterou nelze slovy vyjádřit. Obvykle se s radostným nadšením podrobujeme dokonalému mlčení a umění naslouchání. Zkušenost však ukazuje, že výsledek je často jiný než naše očekávání.

Po krátkém shrnutí pouček, které nám dávají naše stanovy, si musíme plně uvědomit všechny překážky, které vycházejí z našeho nitra a činí nás neschopnými k zaujetí upřímného postoje naslouchání druhému, ať je to sám Pán, nebo také náš bratr.

Je to zřejmé – často smutným a pokořujícím způsobem – v našem každodenním styku s druhými. Za prvé v liturgii – společné modlitbě, která vyžaduje neustálé naslouchání druhým, abych s nimi zharmonizoval nejen svůj hlas, ale i své srdce. Dále jsou to naše rozhovory, individuální i ve skupině v čase rekreace či na procházkách. Jsou to malé příležitosti k pomáhání si navzájem či k reagování na přítomnost bratra. Zkušenost ukazuje, že jsme v těchto situacích vystaveni tomu, co je možno nazvat deformací samoty.

Normálně každý z nás prožívá svůj život v izolaci své cely, kde nemá překážek pro vlastní touhy, kde se s ním nikdo nechce přít a kde není nucen přijímat názor odlišný od svého vlastního pohledu. Nakonec to vede k tendenci soustředit se na sebe sama. Všude nás obklopují hradby našeho malého vlastního světa. Jsme pohlceni svou vlastní zbožností, naše rozjímání se vracejí ke stále stejným oblíbeným tématům, všechno je uspořádáno podle našeho vlastního vkusu, na všechno máme svůj vlastní způsob. Je to tedy určitý druh systematicky organizovaného egoismu, který hrozí uzavřením se v opevněných hradbách.

Skoro vždy to pak automaticky vede k tomu, že jsme-li s druhými, bereme na sebe jistý druh masky, abychom ochránili svůj malý poklad. Střežíme si své

nejhlubší já a nemáme zájem ani chuť přiblížit se nejhlubšímu já našeho bratra. Může nás to dovést k velkým komplikacím! Je zde riziko, že náš styk zůstane oboustranně na úrovni zdání, že se budeme vyhýbat vzájemným podnětům. Odvažuji se říci, že pouto lásky v takovém případě nezůstane sice úplně přetrženo, ale skrze tyto úniky a zanedbání se může stát o mnoho slabším a povrchnějším.

To vše je otázka zkušenosti a každý z nás, je-li dostatečně vzdělaný, aby viděl, co se děje v jeho nitru a okolo něj, toto chápe. Je tedy snadné učinit závěry pro náš vnitřní život. Jaký význam v takové situaci může mít modlitba? Může dojít k opravdovému setkání s Božím Slovem, s tím Věčným Slovem a někým, kdo si zvykl žít uzavřen ve svém dobře zabezpečeném domě?

Nemysli si, že přeháním význam pokušení, která na tebe čekají v cele. Je velmi důležité, abychom dobře pochopili, že musíme vyjít za lidské uspokojení, které nám dává samota, jestliže se opravdu chceme otevřít světlu a pravdě, jež nikdy nenajdeme sami v sobě, ale jen v zapomnění a rezignaci ze svého já. Jen tehdy můžeme mluvit o samotě darované Bohu.

Vize, kterou jsem nastínil, je alarmující, a může nás pokoušet k tomu, abychom zareagovali ne s poddaností vůli Boží, ale spíše velmi naivně, v přesvědčení, že dostatečná pozornost, dobrá vůle a naše vytrvalost nám stačí k tomu, aby všechno šlo dobře. Tyto věci jsou jistě potřebné, ale problém neřeší. Pravý lék je radikálnější a zasahuje mnohem hlouběji – je to pravdivé, autentické setkání s Kristem. On k tobě neustále přichází v Písmu svatém, skrze svou přítomnost v tobě, směřuje své slovo k tobě osobně a jeho Duch se snaží proniknout do hloubi tvé duše. Přijmi ho.

V rozmluvě s Nikodémem nám Ježíš ukazuje, co se může stát také s námi, jestliže se s ním setkáme. Tento učenec vzdělaný v Písmu zná mnoho moudrých teorií a věří sám sobě. Když k němu Ježíš mluví s autoritou, vzpírá se, staví námítky, které se podle jeho mínění nedají vyvrátit. Nenaslouchá Mistru. Ježíš ho prosí, aby se znovu narodil, a on to nechce přijmout, ačkoli je to jediná možnost, chce-li uvidět Boží království.

To je pravý smysl samoty, kterou chceš přijmout. Zřekni se lidské moudrosti, vypočítavé rozvážnosti a svých vlastních dobrých úmyslů, abys mohl vkročit do světla pravdy. To světlo neúprosně odhalí všechny předešlé triky a hradby, které v tobě staví „starý člověk“, aby se chránil a manipuloval tebou. Musíš souhlasit s tím, aby zahynul, chceš-li se upřímně narodit znovu a obdržet nový život plynoucí z hloubi tvého srdce, kde je Bůh stále přítomen, i když si toho často nejsi vědom.

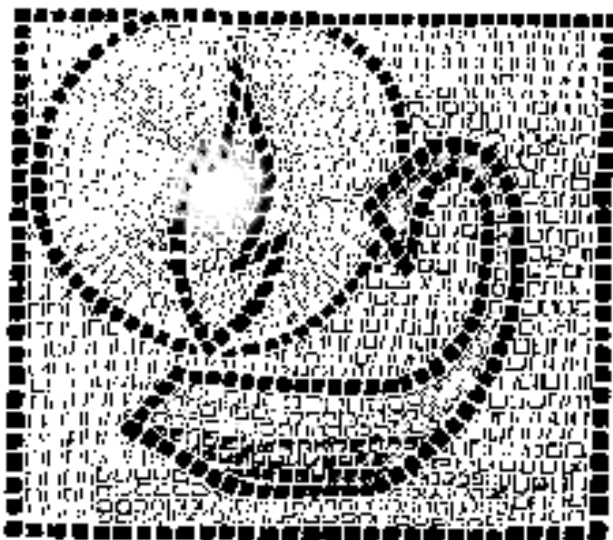
To je učení, které ti Ježíš dává v chrámě: musíš se cele dát k dispozici Otcí, ignorovat všechno, co není on.

Na závěr této úvahy tě svěřuji Panně Marii, která doprovázela našeho Pána při jeho první návštěvě chrámu. Také ona prošla utrpením a odkryla, že Boží Slovo od ní žádá úplné zřeknutí se všeho, co souviselo s jejím Synem. On náleží výlučně Otci. Tak byla připravena k tomu, aby tě učila a provázela k postoji zřeknutí se sebe a všeho, aby ses oddal výlučně naslouchání Otci a zrození Božského Slova ve svém srdci.

Můj drahý příteli, těch několik reflexí ti má dát představu o tom, jaké požadavky na tebe klade život kartuziána. Co o nich soudíš? Jsi stále rozhodnut vytrvat v tom, co jsi započal?

*Z knihy "Rana miłości – konferencje kartuskie"
(Zranění láskou – na kartuziánská témata),
Tyniec, Krakow 2001*

Z polštiny přeložila Martina Vintrová

OBSAH

Maria Anna Leenen: Samota je jako zápalná čočka	1
Godfried Danneels: Formace a příprava k panenskému zasvěcení	
O zasvěceném panenství s kardinálem Danneelsem.....	4
Otázky zasvěcených panen a odpovědi kardinála.....	20
Elisabeth Rees: Celibát v prvotní církvi	36
Škola naslouchání	40

Ordo virginum – textobraní VIII.

Na titulní straně zasvěcování panny podle francouzské miniatury ze 13. století.

*Pro vnitřní potřebu zasvěcených panen českých a moravských diecézí
vydáno vlastním nákladem v Brně v roce 2008.*

Verze pro web – Brno AD 2022

